

Guia Botànica de Picanya

El veinat silenciós

índex

Guia Botànica de Picanya El veïnat silenciós

Desenvolupament tècnic del projecte:

Ana Belén Mira (Biòloga)

Fotografia, disseny i creació web:

Dep. Comunicació Ajuntament de Picanya

Assessorament:

Jardineria Villanueva

Pau Serrano

Correcció lingüística:

Servei d'assessorament i correcció

lingüística de l'Ajuntament de Picanya

Disponible en CD-Rom i via web:
www.ajuntament.picanya.org

Abelia grandiflora	3	Lantana camara	27
Abies pinsapo	3	Laurus nobilis	28
Acacia dealbata	4	Lavandula angustifolia	28
Acer negundo	4	Leonotis leonorus	29
Aesculus hippocastanum	5	Ligustrum japonicum	29
Agave americana	5	Magnolia grandiflora	30
Albizia julibrissim	6	Melaleuca armillaris	30
Araucaria heterophylla	6	Melia azedarach	31
Arbutus unedo	7	Morus alba	31
Arundo donax	7	Morus kagayamae	32
Bahuinia purpurea	8	Nerium oleander	32
Bougainvillea spectabilis	8	Olea europaea	33
Brachychiton acerifolius	9	Opuntia ficus-indica	33
Brachychiton populneus	9	Phoenix canariensis	34
Callistemon citrinus	10	Phoenix dactylifera	34
Callistemon viminalis	10	Pinus canariensis	35
Carissa macrocarpa	11	Pinus halepensis	35
Casuarina equisetifolia	11	Pinus pinaster	36
Catalpa bignonioides	12	Pinus pinea	36
Cedrus deodara	12	Platanus hispanica	37
Cedrus libani	13	Podranea ricasoliana	37
Celtis australis	13	Populus alba	38
Ceratonia siliqua	14	Populus bolleana	38
Cercis siliquastrum	14	Populus canadensis	39
Cereus peruvianus	15	Prunus avium	39
Chamaerops humilis	15	Prunus cerasifera	40
Chorisia speciosa	16	Punica granatum	40
Citrus aurantium	16	Pyracantha angustifolia	41
Citrus limon	17	Quercus ilex	41
Citrus sinensis	17	Quercus robur	42
Cupressus lambertiana	18	Robinia hispida	42
Cupressus sempervirens	18	Robinia pseudoacacia	43
Cycas revoluta	19	Rosmarinus officinalis	43
Dombeya wallichii	19	Schinus molle	44
Eriobotrya japonica	20	Sorbus aucuparia	44
Erythrina humeana	20	Tilia cordata	45
Eucalyptus camaldulensis	21	Tilia platyphyllos	45
Euryops pectinatus	21	Tipuana tipu	46
Ficus carica	22	Trachycarpus fortunei	46
Ficus macrophylla	22	Grevillea juniperina	24
Ficus nitida	23	Grevillea robusta	25
Ficus rubiginosa	23	Hedera helix	25
Fraxinus ornus	24	Hibiscus rosa-sinensis	26
Grevillea juniperina	24	Hibiscus syriacus	26
Grevillea robusta	25	Jacaranda mimosifolia	27
Hedera helix	25	Lantana camara	27
Hibiscus rosa-sinensis	26	Laurus nobilis	28
Hibiscus syriacus	26	Lavandula angustifolia	28
Jacaranda mimosifolia	27	Leonotis leonorus	29
Lantana camara	27	Ligustrum japonicum	29
Laurus nobilis	28	Magnolia grandiflora	30
Lavandula angustifolia	28	Melaleuca armillaris	30
Leonotis leonorus	29	Melia azedarach	31
Ligustrum japonicum	29	Morus alba	31
Magnolia grandiflora	30	Morus kagayamae	32
Melaleuca armillaris	30	Nerium oleander	32
Melia azedarach	31	Olea europaea	33
Morus alba	31	Opuntia ficus-indica	33
Morus kagayamae	32	Phoenix canariensis	34
Nerium oleander	32	Phoenix dactylifera	34
Olea europaea	33	Pinus canariensis	35
Opuntia ficus-indica	33	Pinus halepensis	35
Phoenix canariensis	34	Pinus pinaster	36
Phoenix dactylifera	34	Pinus pinea	36
Pinus canariensis	35	Platanus hispanica	37
Pinus halepensis	35	Podranea ricasoliana	37
Pinus pinaster	36	Populus alba	38
Pinus pinea	36	Populus bolleana	38
Platanus hispanica	37	Populus canadensis	39
Podranea ricasoliana	37	Prunus avium	39
Populus alba	38	Prunus cerasifera	40
Populus bolleana	38	Punica granatum	40
Populus canadensis	39	Pyracantha angustifolia	41
Prunus avium	39	Quercus ilex	41
Prunus cerasifera	40	Quercus robur	42
Punica granatum	40	Robinia hispida	42
Pyracantha angustifolia	41	Robinia pseudoacacia	43
Quercus ilex	41	Rosmarinus officinalis	43
Quercus robur	42	Schinus molle	44
Robinia hispida	42	Sorbus aucuparia	44
Robinia pseudoacacia	43	Tilia cordata	45
Rosmarinus officinalis	43	Tilia platyphyllos	45
Schinus molle	44	Tipuana tipu	46
Sorbus aucuparia	44	Trachycarpus fortunei	46
Tilia cordata	45	Grevillea juniperina	24
Tilia platyphyllos	45	Grevillea robusta	25
Tipuana tipu	46	Hedera helix	25
Trachycarpus fortunei	46	Hibiscus rosa-sinensis	26
Ulmus minor	47	Hibiscus syriacus	26
Vitex agnus-castus	47	Jacaranda mimosifolia	27
Washingtonia robusta	48	Lantana camara	27
Yucca elephantipes	48	Laurus nobilis	28
Yucca gloriosa	49	Lavandula angustifolia	28

014

- **Espècie:** Abelia
Subespècie: grandiflora
Família: Caprifoliaceae
- **Nom comú (castellà):** Abelia, " abelia de flor grande"
Nom comú (valencià): abèlia

- **Hàbitat:** Híbrid de la Xina
- **Localització:** Parc Europa

■ **Peculiaritats:**

Les abèlies són molt apreciades en jardineria pel seu fullatge agradable, per les seues flors abundants i molt oloroses, i per la seua floració tan prolongada. Híbrid de jardí entre *A.chinensis* i *A.uniflora*, obtingut sembla que per Rovelli Brothers a Pallanza, prop de Verbània al Llac Maggiore (Itàlia), pels volts de 1886.

■ **Fulla:**

Les fulles van en disposició oposada, i són ovades i lanceolades. D'1,5-3,5 cm, curtament peciolades, amb el marge serrat o gairebé senceres, de color verd obscur i una mica llustroses pel feix. Les flors naixen en ramells en la terminació de les branques laterals. La corol·la mesura quasi 2 cm i és tubular-acampanada. El fruit, quan es forma, és un aqueni corretjós i allargat, coronat pel calze persistent.

026

- **Espècie:** Abies
Subespècie: pinsapo
Família: Pinaceae
- **Nom comú (castellà):** Pinsapo, pino pinsapo
Nom comú (valencià): Pinsap

- **Habitat:** Andalusia i Marroc
- **Localització:** Rodona d'Andreu Alfaro

■ **Peculiaritats:**

És un arbre de gran bellesa i una de les espècies d'abet més resistents a la sequera estival. La seua fusta no és de gran qualitat, poc adequada per a cremar o carbonejar, la qual cosa ha permès la seua conservació. Les seues branques s'empraven per ornar les festes i les processons religioses. És una de les espècies més apreciades d'abet com a ornamental.

■ **Fulla:**

Les branques principals es disposen en verticils, gairebé horitzontals, que comencen molt prop de la base del tronc i decreixen en longitud fins a l'àpex, de forma que el seu port és cònic. Les branquetes naixen oposades o en verticils de tres i duen les fulles quasi perpendiculars, disposades radicalment en totes direccions, en espiral, de manera que el conjunt que en resulta de branqueta i de fulles és quasi cilíndric. Les fulles són rígides, més o menys agudes i punxoses, gruixudes i curtes, de 7-18(20) mm. Pinyes cilíndrico-ovoïdals de 10-16 x 3,5 cm, amb escates seminíferes més amples que no llargues. Les llavors són ovado-triangulars, anguloses, de color terrós, amb una ala ampla i membranosa. La pinya es desarticula en la maduresa.

086

- **Espècie:** Acacia
Subespècie: dealbata [= *Racosperma dealbatum*]
Família: Leguminosae
- **Nom comú (castellà):** Mimosa
Nom comú (valencià): Mimosa
- **Hàbitat:** Sud-est d'Austràlia
- **Localització:** Parc Panazol
- **Peculiaritats:**
La fusta, que varia de color terrós a rosat, s'empra a Tasmània i Victòria per a la fabricació de polpa de fusta. També per a fabricar perxes, talons, sabates, etc. La mimosa s'ha convertit en una vertadera plaga en moltes parts del món. L'explicació és que són poc exigents quant al sòl o nutrició, es veuen afavorides pel foc, elimina els arbusts nadius alhora que afavoreix la germinació de les seues dures llavors. A més a més, no tenen plagues ni enemics naturals, i són de creixement ràpid.
- **Fulla:**
Les fulles són compostes, bipinnades, d'uns 6-10 cm, amb 10-25 parells de divisions primàries o segments. Estan proveïdes de grans glàndules entre la inserció dels segments. Tenen un gran nombre (17-50 parells) de xicotets folíols allargats, sencers, que mesuren 2-5 x 0,2-0,7 mm, densament coberts de pèls blanquinosos almenys quan són joves, en disposició més o menys ajustada, d'una tonalitat gris argentada. Les flors, que tenen un color groc brillant, forma capítols globosos (cada una amb unes 30-40 flors) que alhora s'agrupen en inflorescències ramoses que naixen de l'axil·la de les fulles. Els fruits són uns llegums ajustats de 3-8 x 0,7-1,3 cm, rectes o lleugerament corbades, d'un color terrós-rogenic quan maduren.

031

- **Espècie:** Acer
Subespècie: negundo
Família: Aceraceae
- **Nom comú (castellà):** Arce de hoja de fresno, negundo
Nom comú (valencià): Auró
- **Hàbitat:** Est dels Estats Units
- **Localització:** Pl. Constitució
- **Peculiaritats:**
La saba d'aquest arbre és rica en sucre, encara que s'usa de forma esporàdica, ja que és d'inferior qualitat. Però sí que ho feien en altres temps els indis i els colons americans per obtenir sucre en llocs on no creixia l'auró sucrer. La fusta és lleugera, de gra fi i compacte, poc resistent, s'usa per fer mobles barats, per l'interior de cases, o per obtenir pasta de paper. Es reproduïx bé i es desenvolupa sense massa atencions quan alguna llavor cau en un lloc adequat.
- **Fulla:**
De fulles oposades, molt atípiques per un auró, trifoliades o imparipinnades, amb 3-7 folíols ovats o elíptico-lanceolades, de vora gruixudament dentada, que s'estreuen progressivament cap a l'apex; solen tindre l'eix de color purpuri o rogenic per la cara superior. Les flors són unisexuals, de color verdós o terrós, les masculines i femenines en diferent peu de planta. Es disposen en inflorescències penjants, tenen un llarg botó i no tenen pètals. El fruit és en doble sàmara, amb aquenís allargats i ales poc divergents, que formen un angle agut i s'estreuen abans d'unir-se a l'aqueni.

080

- Espècie: *Aesculus*
Subespècie: *hippocastanum*
Família: *Hippocastanaceae*
- Nom comú (castellà): Castaño de Índias
Nom comú (valencià): Castanyer d'Índia
- Hàbitat: Península Ibèrica
- Localització: Av. Generalitat Valenciana

■ Peculiaritats:
És un arbre molt apreciat. La seua fusta és dèbil i poc resistent, s'usa per a fabricar mànecs de raspalls, utensilis de cuina i confecció de caixes. Les seues llavors tenen ús medicinal, tenen propietat vitamínica P. És un excel·lent vasoconstrictor i antiinflamatori, útil contra varices, flebitis i hemorroides, la seua acció té la causa en saponòsids triterpènics com l'aescina, que donen a la llavor un sabor acre i amarg, i la fan una mica tòxica. També s'obté un oli que s'ha utilitzat en alimentació humana. Les saponines tenen aplicació en la indústria farmacèutica per a obtenir emulsions.

- Fulla:
De fulles oposades, amb llargs peciols, dividides en forma palmejada en 5-9 folíols ben grans (10-15 cm), amb la vora irregularment dentada, que es van estretant progressivament cap a la base. Les flors es disposen en bon nombre en grans inflorescències terminals de forma cònica o piramidal; són hermafrodites o unisexuals, amb 4 o 5 pètals desiguals, de color blanc amb algunes taques groguenques, rosades o roges. El fruit és una càpsula de parets grosses i carneses, eriçades de pues toves, que no punxen i que s'obren per tres valves, i duen en el seu interior les llavors, en nombre d'1-3. Aquestes són molt semblants a les castanyes, però una mica més grans, més globoses i amb l'àpex rom.

070

- Espècie: *Agave*
Subespècie: *americana*
Família: *Agavaceae*
- Nom comú (castellà): Pita, maguey
Nom comú (valencià): Atzavara
- Hàbitat: Mèxic
- Localització: Barranc

■ Peculiaritats:
Segons Francisco Hernández, un dels primers naturalistes, només aquesta planta seria suficient per proveir de les coses més necessàries per a l'ús de la vida humana. Serveix de tanca i guarda en les heretats, les fulles serveixen de teules per a guardar les habitacions, els troncs serveixen de bigues, de les fulles es trauen brins de fil, del qual es fabriquen espartenyas, llenços i altres teixits. De les puntes es fan claus i punxons, agulles de tot tipus. Quan es lleven els brots emet una mena de suc o de licor, del qual es fa vi, vinagre, mel i sucre. El sucre provoca la menstruació, és diürètica i cura les ferides. És el brot amb el qual segons la mitologia asteca es guaria el déu Quetzacoalt.

- Fulla:
Planta molt robusta, proveïda d'un rizoma rèptil, del qual naixen nombroses rosetes gegants de fulles carneses, i pareixen situar-se directament sobre el sòl. Les fulles són molt grosses i carneses, corretjoses, amb abundants fibres internes, que arriben a fer 2 m de llarg, en forma de cinta o de fulla d'espasa, de superfície llisa i de color blanc-blavenc, amb nombroses espines en la vora i una espina terminal molt robusta i punxosa, que arriba a fer 2 0 3 cm, de color rogen-negrós. Les flors són molt grans, de 7-9 cm, de color groc-verdós. El fruit és una càpsula allargada, que s'obri per 3 valves. Amb llavors nombroses, aixafades, negres i unides a l'eix del fruit.

021

- **Espècie:** Albizia
Subespècie: julibrissim
Família: Leguminosae
- **Nom comú (castellà):** Acacia de Constatinopla, árbol de seda
Nom comú (valencià): Acàcia de Constantinoble
- **Hàbitat:** Àsia (Iran, la Xina i Japó)
- **Localització:** Parc de les Albízies
- **Peculiaritats:**
Són apreciades en jardineria pel seu fullatge agradable i per les seus flors vistoses. A l'Índia la seua clofolla s'usa per tractar malalties de la pell, el mal de queixal i la bronquitis. Les arrels són astringents i s'usen en les malalties dels ulls i per tractar les mossegades d'animals. Quan cauen les fulles, els llegums es queden secs i topeten contínuament quan les agita el vent; per la qual cosa, hom ha anomenat aquests arbres, de manera no molt elegant, "llengua de dona".
- **Fulla:**
Les fulles van en disposició alterna i són compostes, dues vegades pinnades, amb 4-12 parells de segments, cadascun amb unes 40-60 folíols, semblants als de les mimoses. Els folíols van en disposició ajustada i són molt xicotets, d'uns 4-6 mm, allargats, oblics i una mica corbats. Les flors tenen color rosat i es disposen en raspalleres globoses, que formen ramells més o menys ajustats en la terminació de les branques. Els llegums són allargats i molt comprimits, aixafats, que arriben als 15 cm, sense polpa, papiràcis, de color terrós-groguenc.

050

- **Espècie:** Araucaria
Subespècie: heterophylla
Família: Araucariaceae
- **Nom comú (castellà):** Araucaria, pino de la isla de Norfolk
Nom comú (valencià): Araucària
- **Hàbitat:** Isla de Norfolk
- **Localització:** Rodona de la Creu
- **Peculiaritats:**
L'Araucària de Norfolk és molt apreciada com a ornamental pel seu port piramidal, amb les branques disposades en pisos regulars, que la fa molt elegant, per la qual cosa va rebre el nom també d'excelsa. Es reproduïx per sembra, empelt sobre una altra espècie o molt freqüentment col·locant en un hivernacle les tiges fins que arrelen i poden ser transplantades. La fusta és bona per a construccions navals, en especial, per la rectitud del seu tronc, per a màstils de grans dimensions.
- **Fulla:**
Posseeix rames horitzontals o penjants, densament cobertes de fulles que es disposen en totes adreces. Les adultes estan imbricades i corbades fins a l'àpex formant un cilindre llarg i molt flexible. Les juvenils arriben als 12 mm, perpendiculars a la rameta, sense corba en l'àpex, de secció romboïdal. Cons masculins allargats, d'uns 4 cm, de color terrós i groguenc, o rogenc, amb moltes escates imbricades. En la vora denticulada duen 10-12 sacs pol·línics. Les pinyes ovoides o globoses, de 10-15 cm de longitud, amb escates acabades en una llarga punta triangular recorbadada fins arrere. Les llavors amplament alades, solitàries en l'axil·la de les bràctees fèrtils. Són arbres unisexuals dioics, que tenen peus mascles i peus femella.

025

- **Espècie:** Arbutus
Subespècie: unedo
Família: Ericaceae
- **Nom comú (castellà):** Madroño
Nom comú (valencià): Arboç
- **Hàbitat:** Regió mediterrània
- **Localització:** Passeig del Realenc
- **Peculiaritats:**

Els fruits de l'arboç es fermentaven antigament per obtenir begudes alcohòliques o vinagre, i se'n pot obtenir una aiguardent de bona qualitat. Les fulles i la clofolla contenen tanins que s'han emprat per curtir les pells i en medicina com a astringent per a les diarrees i disenteria. Les fulles també s'han usat com a diürètic i antisèptic de les vies urinàries. La fusta és un combustible excel·lent per a les cases i els forns, i les arrels donen lloc a un carbó magnífic.

- **Fulla:**
Té fulles simples en disposició alterna, en forma de ferro de llança, amb el marge finament serrat o quasi sencer, de color verd intens i una mica llustroses pel feix. A més, són una mica corretjoses, semblants a les del llorer, i mesuren uns 4-11 cm de longitud. Les flors naixen en ramells terminals una mica pènduls i són de color blanc, sovint tenyides de verd o de rosa. El fruit és una baia globosa de color roig o ataronjat, que mesura uns 20-25 mm i està ericada de xicotets pics. Té un sabor agradable quan està ben madur.

098

- **Espècie:** Arundo
Subespècie: donax
Família: Gramineae
- **Nom comú (castellà):** Caña común
Nom comú (valencià): Canya
- **Hàbitat:** Nord i sud d'Àsia
- **Localització:** Barranc
- **Peculiaritats:**

Hom diu que la cendra d'aquestes canyes, mesclada amb vinagre i untada sana les alopecies. Les seues tiges seques s'empren en tot tipus de construccions temporals, com ara teulades, coberts, canyissos, etc. També serveixen per formar l'entramat amb què sostindren plantes cultivades de tiges dèbils, com ara les tomateres. Amb les tiges es fan graneres, cistelles, varetes per als ventalls, canyes de pescar, pintes per teixir els llenços, llengüetes per als clarinets i els oboés. Les fulles es poden utilitzar com a farratge i la resta dels canyars com a adob vegetal.

- **Fulla:**
Posseeix nombrosos fills o canyes, que es fan molt llenyosos i tenen els entrenusos buits. Pot arribar a fer 6 m d'alçària o més i té la superfície molt llisa i llustrosa. Les fulles són molt grans, en cintes, que arriben als 6 cm d'amplària, amb la llengüeta típica de la família, representada per una filera de pèls, i una gran beina que cobreix la major part de la tija. El seu color és verd, lleugerament blanc-blavós. Les canyes floreixen el segon any i produeixen en la seua terminació un gran plomall verd-blanquinós o violaci, integrat per nombroses espigues de 9(10)-18 mm de llarg. Cada espiga té (2)3-4(5) flors.

030

- **Espècie:** Bauhinia
Subespècie: purpurea [= B.variegata]
Família: Leguminosae
- **Nom comú (castellà):** Àrbol de las orquídeas, pata de vaca
Nom comú (valencià): pota de vaca
- **Hàbitat:** L'Índia i la Xina
- **Localització:** Passeig de la primavera
- **Peculiaritats:**
Les fulles i els llegums són comestibles i es consumeix com a verdura a l'Índia i en altres parts de l'Àsia. La corfa és rica en tanins, s'usa en medicina, per a curtir cuirs, per a tintar i per obtenir fibres. La seua fusta, que s'ha comparat amb la del banús, és de bona qualitat, pesada i molt dura, per la qual cosa és fàcil de polimentar. S'utilitza sobretot a l'Índia per obtenir eines agrícoles o per fer llenya.
- **Fulla:**
Les fulles van en disposició alterna i són simples, molt característiques per la seua silueta que recorda a la peüngla d'una vaca; la làmina és més o menys orbicular, de 5-12(15) cm d'amplària, amb 9-13 nervis que es disposen en forma palmada, de base truncada o en forma de cor, més o menys profundament fesa en dos lòbuls obtusos, arrodonits, amb pèls o sense ells en el revés i generalment plegada al llarg del nervi mig. El peciòl mesura 2-5 cmm, hom sol prolongar una xicoteta aresta i té a la base les estípules, que són espinescents. Les flors són molt vistoses, de 5-7 cm de diàmetre, irregulars, de color rosa a púrpura. Els llegums són llargs i aixafats, punxeguts, de 12-30 x 1,5-2,5 cm, més o menys pilosos, amb un peu estèril o carpòfor, i s'obri en la maduresa per alliberar les llavors, que són arrodonides o ovoidals.

028

- **Espècie:** Bouganvillea
Subespècie: spectabilis
Família: Nyctaginaceae
- **Nom comú (castellà):** Buganvilla
Nom comú (valencià): Buguenvil·lea vermella
- **Hàbitat:** Sud-Amèrica
- **Localització:** Parc Europa
- **Peculiaritats:**
Destaquen les seues virtuts ornamentals. Freqüentment, donen nom a passejos i urbanitzacions, i com totes les plantes molt estimades en jardineria, han originat una gran quantitat de races de conreu. La que s'ha decidit conservar per llei com a espècies tipus o model del gènere és la B.spectabilis.
- **Fulla:**
Les fulles són simples, de vora sencera, disposades de forma alterna, amb peciòl desenvolupat i de forma que canvia segons les races i les espècies: són ovades, de color verd mat i piloses. Les flors es produeixen en gran nombre, cobreixen sovint la planta completament i li donen un aspecte espectacular. Estan disposades de tres en tres i cadascuna està subjecta al nervi mig d'una gran bràctea intensament acolorida de magenta o de púrpura, roja o rosada (com la flor de Pasqua), es confon amb la vertadera flor, que té la forma d'un tubet allargat recorregut per costelles longitudinals, de color purpuri-verdós i s'estenen per formar una estrella groguenca o blanquinosa.

058

- Espècie: *Brachychiton*
Subespècie: *acerifolius*
Família: Sterculiaceae
- Nom comú (castellà): Arbol de la llama
Nom comú (valencià): Braquiquíton
- Hàbitat: Austràlia
- Localització: C/ Sèquia de Favara
- Peculiaritats:

Les seues fulles recorden a les d'alguns aurons (per això l'epítet llatí "*acerifolius*", amb fulla d'auró), però que es tornen senceres, ovalades o romboïdals en els arbres més grans i de més edat. Les fibres de la corfa interna d'aquest arbre eren usades pels aborígens australians per a fabricar cordes i xarxes de pesca. És habitual en alguns carrers o parcs de les ciutats de Màlaga o Múrcia, així com en alguns pobles d'Amèrica.

- Fulla:

Arbre de presència piramidal d'uns 10-15 m d'alçària en cultiu, encara que en el seu país d'origen pot arribar als 40 m. És de fullatge caduc però durant un període de temps curt. Les fulles són grans, palmades, amb 3-5-7 lòbuls bastant variables, i les fulles juvenils són diferents de les adultes. Són de color verd brillant, amb llarg peciol i una mica coriàcies. Les flors apareixen de maig o juny, quan l'arbre està sense fulles, la qual cosa el fa molt espectacular. Tenen forma acampanada, són de color roig intens i xicotetes. El fruit és un fol·licle dehiscent d'uns 10 cm de longitud, de color negrós durant la maduresa i conté llavors de color groc.

022

- Espècie: *Brachychiton*
Subespècie: *populneus*
Família: Sterculiaceae
- Nom comú (castellà): Braquiquito
Nom comú (valencià): braquiquíton
- Hàbitat: A Austràlia
- Localització: Rodona d'Andreu Alfaro
- Peculiaritats:

Els aborígens australians solien menjar les arrels dels exemplars joves i usaven les fibres de la clofolla per confeccionar xarxes. A Espanya ha passat de ser una població rara a ser un arbre tediós i monòton per haver-s'hi plantat de manera abusiva. Té l'inconvenient que la seua ombra no és extensa, almenys els joves, i el perill que suposa per als caps que caiguen els seus fruits llenyosos, no tan xicotets i lleugers.

- Fulla:

Les fulles adultes són alternes de 6-7 x 2-3 cm, sense comptar els llargs cabets d'1-3 cm. La majoria d'elles són senceres, ovado-romboïdals, semblants a les del xop i rematades en una llarga punta de color verd brillant, tot i que són més pàl·lides pel revés. És molt freqüent que apareguen algunes fulles amb 1-3(5) lòbuls més o menys profunds, que tendeixen a ser palmades, a la qual cosa deu al·ludir l'epítet "*diversifolius*" (de fulles dispars) que alguns han usat per a aquesta planta. El fruit és sec i està format per 5 fol·licles llenyosos de 2-7 x 1,5-3 cm, irregularment ovoïdes (més o menys en forma de bot o barca), que rematen en un pic que pot tindre fins a 1 cm. Els fruits s'obren per un clivell longitudinal i contenen de 4 a 18 llavors.

045

- **Espècie:** Callistemon
Subespècie: citrinus
Família: Myrtaceae
- **Nom comú (castellà):** Cepillo limpiatubos
Nom comú (valencià): cal·listèmon
- **Habitat:** Austràlia
- **Localització:** Parc Panazol
- **Peculiaritats:**
L'epítet específic "citrinus" té la seua raó de ser en les fulles i quan es maseguen, tenen una olor molt agradable, que recorda la de les llimes. La fusta és dura i pesada, i s'empra a Austràlia per fer rodes de carretes i maces. És una espècie molt semblant a la Melaleuca, ambdues tenen espècies molt cridaneres, apreciades en jardineria, destaquen per les seues vistoses inflorescències cilíndriques, amb els filaments dels estams acolorits, que s'assemblen als raspalls que s'usen per netejar tubs o ampolles.
- **Fulla:**
Les fulles van en disposició alterna i són estretament el·líptiques o lanceolades, de (2,5)4-5 x 0,6-2 cm, bastant rígides, generalment agudes, amb nervadura pinnada, de marge que sembla estar recorregut per un altre nervi. Quan les maseguem, desprenen una aroma a llima. Les inflorescències són unes espigues cilíndriques de 5-0 cm, no molt ajustades d'un roig molt viu a causa dels filaments dels estams, amb l'eix i els calzes pilosos. Al principi són terminals, però l'eix continua creixent i els fruits queden intercalats. Pètals verdosos o rogencs, de 3-6 mm d'amplària. Estams nombrosos, lliures o curtament units en forma d'anells en la base, molt més llargs que els pètals i que arriben als 2,5 cm, generalment de color roig viu, encara que de vegades molt pàl·lids. L'ovari és semiífer, amb 3-4 cavitats i nombrosos rudiments seminals en cada una d'elles.

084

- **Espècie:** Callistemon
Subespècie: viminalis
Família: Myrtaceae
- **Nom comú (castellà):** Limpiatubos llorón
Nom comú (valencià): Cal·listèmon
- **Hàbitat:** Est d'Àustràlia
- **Localització:** Lluís Vives
- **Peculiaritats:**
Es conrea per llavors i per esqueixos. La llavor cal recollir-la abans que el fruit s'òbriga i es disperse. És un arbre bastant resistent a la sequera quan és adult i es desfulla una miqueta en eixos casos. No sembla massa exigent en sòls. Agrada d'exposició assolellada per a florir abundantment. Es conrea de manera aïllada per a destacar el seu port ploraner i la seua floració.
- **Fulla:**
Es tracta d'un arbust o arbre petit sempre verd, que arriba a fer 8(10) m, amb rames que pengen generalment, les fulles són linear-lanceolades o molt estretament el·líptiques, de 3-7(10,5) x 0,3-0,7(1) cm, amb 3 nervis principals, els laterals molt poc marcats. Amb inflorescències cilíndriques de 4-10(20) x 3-6 cm, pètals obovats o arrodonits, de 4-5 mm, rojos o rosats, filaments dels estams rojos, soldats en la base per formar-ne un anell. El fruit en forma de copa, de 5-6 x 4-5 mm, amb orifici apical de 3-4 mm de diàmetre.

054

- **Espècie:** Carissa
Subespècie: macrocarpa
Família: Apocynaceae
- **Nom comú (castellà):** Ciruelo de Natal, cerezo de Natal
Nom comú (valencià): Prunera de Natal (carissa grandiflora)
- **Hàbitat:** Sud-Àfrica
- **Localització:** Parc Panazol
- **Peculiaritats:**
Es tracta d'un arbre sempre verd i espinós que arriba a fer 9 m, i que és adequat per a formar tanques de jardí. El fruit és una baia ovoïdeo-elipsoidal i comestible, que es ven als mercats d'alguns països del Tercer Món. Serveix per preparar melmelades. El nom del gènere sembla que és una llatinització moderna del nom indígena d'una de les espècies.
- **Fulla:**
Té fulles oposades, d'(1)3-6,5 cm, ovades, senceres i llustroses. Les flors són blanques i arriben a fer 5 cm de diàmetre; estan agrupades en ramells poc nutrits, amb lòbuls de la corol·la més llargs que el tub. Duu 6-16 llavors papiràcies.

064

- **Espècie:** Casuarina
Subespècie: equisetifolia
Família: Casuarinaceae
- **Nom comú (castellà):** Casuarina cola de caballo
Nom comú (valencià): Casuarina cua de cavall
- **Hàbitat:** Austràlia, Madagascar,
- **Localització:** Parc Europa
- **Peculiaritats:**
Les casuarines són arbres de creixement molt ràpid i bastant rústic. Té un gran valor en la recuperació i la protecció de zones àrides, per la qual cosa s'han emprat en la fixació de dunes, en el control de l'erosió i com a tallavents. La corfa és astringent, per la qual cosa s'ha utilitzat en medicina popular i per curtir els cuirs, també se li atribueixen propietats tòniques i s'han emprat per tractar el mal d'estómac. La seua corfa és molt bona com a combustible, perquè produeix poc de fum i un excel·lent carbó.
- **Fulla:**
Les branques són erectes. De lluny tenen l'aspecte d'un pi. Allò que a primera vista semblen les fulles aciculars són realment rametes molt primes de 0,5-1 mm de diàmetre que assumeixen el paper de fulles quant a la fotosíntesi, els artells d'uns 5-13 mm i de 6-9(11) fulles per verticil. Les veritables fulles són escames disposades en els nusos d'eixes rames, per la qual cosa per observar-les cal una lupa. El nombre d'escates és de (6)7-8. Les flors són unisexuals. Les masculines estan disposades en espigues terminals. Les femenines en aments cònics en les axil·les d'estes folials. Fruits globosos, que fan al voltant d'1 cm de diàmetre, amb bractèoles prominents, aglomerades. Llavors alades. La llavor fa 7 mm.

043

- **Espècie:** Catalpa
- **Subespècie:** bignonioides
- **Família:** Bignoniaceae
- **Nom comú (castellà):** Catalpa comú
- **Nom comú (valencià):** Catalpa comuna
- **Hàbitat:** Est dels Estats Units
- **Localització:** Parc Panazol
- **Peculiaritats:**

Al seu país d'origen s'usen les beines i les llavors en medicina popular per les seues propietats antiespasmòdiques, cardíaca i sedant. La corfa es considera anti-helmíntica (per expulsar els cucs intensianls). La fusta de catalpa és lleugera, tova, de gra gros, es considera valuosa per fer pilots de tanques i travesses de ferrocarril.
- **Fulla:**

Les seues fulles són molt grans de (10)12-20 x 10-12 cm, oposades, amb llargs peciols arrodonits. A més, són ovals i en forma de cor, punxegudes, amb la vora sencera i angulosa, de color una mica més pàl·lid i piloses pel revés. Tenen el nervi principal ben marcat i els laterals una mica arquejats, els quals duen uns flocs de pèls obscurs a l'axil·la i es connecten mitjançant uns nervis petits units en forma de xarxa. Desprenen una olor desagradable quan es matxuquen. Les flors naixen en grans panícules, terminals, molt ramoses. Són blanques amb taquetes purpúries, amb bandes grogues en la gola. Cada flor té dos estams fèrtils i tres estèrils, lliures entre ells, però soldats pels seus filaments al tub de la corol·la. Fruit en càpsula molt llarga i estreta, penjant, quasi cilíndrica, d'uns 25-35 cm de llarg, amb valves que arriben a fer 1,5 cm d'ample. Les llavors són el·lipsoidals, alades i arriben a fer 2,5 x 0,7 cm.

052

- **Espècie:** Cedrus
- **Subespècie:** deodara
- **Família:** Pinaceae
- **Nom comú (castellà):** Cedro llorón, cedro del Himalaya
- **Nom comú (valencià):** Cedre, cedre de l'Himàlaia
- **Hàbitat:** L'Afganistan
- **Localització:** Av. Generalitat Valenciana
- **Peculiaritats:**

És un arbre ornamental molt elegant i apreciat, la fusta del qual és de bona qualitat, de gra fi i una forta aroma, a més de ser molt resistent a la putrefacció. S'ha emprat en la construcció per fabricar pals, bigues, travesses, etc, i en la fusteria de luxe. De la fusta del cedre s'extrau una essència emprada en perfumeria i que té propietats anti-sèptiques.
- **Fulla:**

És tracta d'un arbre majestuós, que arriba als 60 m quan creix silvestre. Es diferencia d'altres arbres per les seues branquetes joves que pengen, les seues acícules més llargues, de 20-50 mm, i les seues pinyes de 7-12 cm, arrodonides en l'àpex i amb forma generalment ovoïdal. Floreix de setembre a novembre.

053

- Espècie: Cedrus
Subespècie: libani var.atlàntica
Família: Pinaceae
- Nom comú (castellà): Cedro de Atlas
Nom comú (valencià): Cedre
- Hàbitat: Marroc i Argèlia
- Localització: Av. Generalitat Valenciana

■ Peculiaritats:
A Espanya és molt freqüent com a arbre ornamental i també s'ha emprat en repoblacions forestals de poc abast, principalment a Andalusia. Quan es fa ben gran, destaca per la seua elegància i presència majestuosa. Hi ha diferents races de cultiu que es diferencien pel port de les seues plantes, pel colorit de les acícules o pel fet que les rametes pengen o no.

■ Fulla:
De branques obertes, al principi ascendents i després gairebé horitzontals, amb rametes dretes que quasi mai no estan caigudes. Les fulles són aciculars, la majoria agrupades sobre curts braquiblasts de creixement limita, formant rosetes estrelades d'unes 20-30 acícules en les nous brots; però també poden haver-n'hi de solitàries al llarg de les rametes recentment formades. Són de color verd blavós, de secció triangular o quadrangular, una mica arquejades i mesuren 0,8-3 cm. Els cons masculins naixen alçats i solitaris al centre de les rosetes de les fulles; són cilíndrics, de 3-5 cm de longitud. Els cons femenins naixen sobre la planta, també solitaris al centre de les rosetes de les fulles, de forma ovado-cilíndrica i de color verd blavós. Les pinyes estan alçades i mesuren 5-8(10) x 3,5 cm, són subcilíndriques en forma de tonell i sovint imbricades en l'àpex. Les llavors tenen forma de triangle i duen una ala molt llarga i eixamplada.

034

- Espècie: Celtis
Subespècie: australis
Família: Ulmaceae
- Nom comú (castellà): Almez
Nom comú (valencià): Lledoner
- Hàbitat: Est i Sud de la Península
- Localització: Passeig de la primavera

■ Peculiaritats:
En les famílies tradicionals de Catalunya existeix el costum de plantar un lledoner cada vegada que naix un primogènit. La fusta és molt elàstica, flexible i compacta. Per la seua tenacitat i elasticitat és apreciada per fer ars per als tonells, cubells, peces de carros, cadires de mans, remes, forques, etc. Aquesta darrera aplicació ha donat origen a una indústria artesanal a la Comunitat Valenciana: eren famoses les forquilles, forques que fabricaven a la Vall de Cofrents de València.

■ Fulla:
Fulles simples, en disposició alterna, caduques, amb estípules linears i amb peciol ben desenvolupat. La làmina té forma ovado-lanceolada i s'estreta en l'àpex per formar una punta corbada i estreta. Són d'un color verd intens, una mica més pàl·lid per la cara inferior i té la vora finament serrada. Solen mesurar 7-14 cm de longitud. Les flors van solitàries, naixen sobre les noves branquetes i són hermafrodites o masculines. El fruit és redó i llis, de color verd, després groguenc, rogenc i finalment quasi negre. És una drupa comestible, amb molt de pinyol i poca carn.

032

- Espècie: *Ceratonia*
Subespècie: *siliqua*
Família: *Leguminosae*
- Nom comú (castellà): Algarrobo
Nom comú (valencià): Garrofer
- Hàbitat: Regió mediterrània
- Localització: Parc Panazol
- Peculiaritats:

De les llavors s'obté una substància mucilaginoso, goma garrofi o goma de garrofa, un gel que té aplicacions en cosmètica i indústries tèxtils, papereres, farmacèutiques i alimentàries. En farmàcia s'usa com a estabilitzant i emulsionant, i en règims perquè els que pateixen obesitat s'aprimen, ja que lleva la sensació de fam en unflar-se l'estómac. Se'n pot obtenir farina de germen d'alt valor nutritiu per a pinsos i productes dietètics. Amb la polpa del fruit es fan imitacions de xocolata i cafè, i es fabrica alcohol i licors.

- Fulla:

Fulles alternes, peciolades, compostes d' (1)2-5 parells de folíols el·líptics o suborbiculars, d' (1)2,5-7 x 0,8-4,8 cm, corretjoses, amb la vora sencera, sovint truncades o lleugerament escotades en l'apex, verd fosc i llustroses pel feix, d'un verd és pàl·lid per la cara inferior, nervadura ben marcada. Cada folíol va sobre un peu ben articulat de 0,5 a 5 mm; el pecíol és també articulat i duu un solc o canal pel feix; les estípules són triangulars, lliures, que caduquen amb rapidesa. Les flors estan agrupades en xanglotes, que naixen de les branques i del tronc, oloroses, amb botó gruixut, d'1,5-4 mm. Els llegums de (4,5)10-25 x 1,3 cm, penjants, allargades, comprimides, gruixudes i carnosos, al principi de color verd i finalment de color terrós i rogenc molt obscur. No s'obrin quan maduren.

010

- Espècie: *Cercis*
Subespècie: *siliquastrum*
Família: *Leguminosae*
- Nom comú (castellà): Ciclamor, árbol del amor, árbol de Judas
- Nom comú (valencià): Arbre de l'amor
- Hàbitat: Regió mediterrània Localització: Parc Europa
- Peculiaritats:

Hi ha la tradició que diu que d'aquest arbre es penjà Judes Iscariote. La seua fusta no és de bona qualitat, ja que es torç amb facilitat i es descompon a la intempèrie. Els fruits s'usaren en medicina popular com a astringent. Les flors tendres es mengen en l'amanida i s'escabetxen els botons florals amb vinagre, com els de la tàpera.

- Fulla:

Fulles simples, en disposició alterna, de 7-12 cm, reniformes, en forma de cor en la base i arrodonides, fins i tot escotades en l'apex, amb el pecíol gairebé tan llarg com el limbe, les joves una mica llustroses. Flors precoces, que naixen en xanglotes o feixos xicotets de les branques, i fins i tot del mateix tronc, corol·la en forma de papallona, amb pètals rosats i purpurs, o blancs i rosats. Fruit en forma de llegum allargat, de 6-10 cm, aixafat, penjant, de color terrós-rogenc, barbamec, amb nombroses llavors, que s'obrin per dues valves.

093

- **Espècie:** Cereus
Subespècie: peruvianus
Família: Cactaceae
- **Nom comú (castellà):** Cactus candelabro
Nom comú (valencià): Cactus de canelobre
- **Hàbitat:** Amèrica Central
- **Localització:** Passeig de la Primavera

■ **Peculiaritats:**
El *Cereus peruvianus* ha demostrat en diverses proves que corregeixen les alteracions causades per les radiacions electromagnètiques. Els grans exemplars dels deserts Mexicans aparten quasi 15 m d'elles mateixes: són les anomenades xarxes de Hartmann. A més a més, restableix les alteracions de l'ambient que són provocades per la contaminació electromagnètica. Les mesures efectuades amb el biòmetre de BOVIS ens revelen que quan, per exemple, en un local se hi ha una vibració de 8000 unitats Bovis, de seguida que es connecta el televisor o l'ordinador, el valor decau a 3000 unitats i perdem energia. La col·locació d'aquest cactus restableix l'equilibri a 8000 unitats.

■ **Fulla:**
Es tracta d'una planta columnar que arriba a fer 15 m d'alçària, molt ramificada, amb artells d'entre 10 i 20 cm de diàmetre. Inicialment el seu color és blavenc, però amb l'edat es torna verd pàl·lid. L'àpex de les tiges té moltes espines i és una mica llanós, les dues de color castany. Les arèoles es presenten en nombre de 6 i mesuren entre 0,5 i 1 cm de longitud. La planta té una única espina central que mesura uns 5 cm. Les flors tenen uns 16 cm de longitud, són castanyo-verdoses per fora i blanques per dins. Els pètals interns tenen marges dentats i acaben en punt. El fruit és esfèric, d'uns 7 cm de diàmetre, de color groc o ataronjat.

047

- **Espècie:** Chamaerops
Subespècie: humilis
Família: Palmae
- **Nom comú (castellà):** Palmito, palma enana
Nom comú (valencià): Margalló
- **Hàbitat:** Regió mediterrània
- **Localització:** Parc Vistabella

■ **Peculiaritats:**
Els dàtils del margalló són rics en tanins, per la qual cosa s'han emprat en medicina com a astringent per detindre les diarrees i tot tipus de fluxos. Les fulles són utilitzades per a fabricar graneres, estores, cistells, capells i barrets. Les seues fibres són l'anomenat "crin vegetal". El cor tendre és comestible, molt apreciat, es pren en amanides. Antigament gaudia de gran fama com a afrodisíac. Els bons exemplars són molt cotitzats en jardineria. Està protegit per la llei a les Balears (figura en el Catàleg Balear d'Espècies Vegetals Amenaçades).

■ **Fulla:**
Les fulles formen un plomall terminal i són molt grans, amb un llarg pecíol llenyós i comprimit, armat de fortes espines, i làmina en forma de ventall doblegat al llarg dels nervis, que s'obri en desplegar-se en nombrosos segments de disposició palmada. Les flors són unisexuals i naixen en plantes diferents, de color verdós, groguenc o blanquinós, que solen tenir el marge amb alguna borra llanosa. Les flors són menudes, amb una embolcallada de 6 peces groguenques. Les flors femenines són les que donen lloc a una baia (dàtil) ovoide, de 8-45 mm, de color terrós-roigenc en la maduresa, que s'anomena popularment dàtil de rabosa.

051

- **Espècie:** *Chorisia*
Subespècie: *speciosa*
Família: *Bombacaceae*
- **Nom comú (castellà):** Palo borracho
Nom comú (valencià): *Corisia*
- **Hàbitat:** Brasil, nord-est de
- **Localització:** Av.9 d'octubre
- **Peculiaritats:**

Es un arbre de creixement ràpid que crida l'atenció immediatament per com de curiós és el seu tronc erigit d'espines i per les seues flors ben vistoses. Les fibres que envolten les llavors són sedoses, de gran flexibilitat; s'han utilitzat per farcir coixins i salvavides. Amb els seus troncs, que són lleugers i fàcils de transportar, es fabriquen les canoes al Xaco. La fusta és blanca i lleugera, i es creu que pot ser útil per fabricar pasta de paper perquè és extremadament fibrosa i creix amb bastant rapidesa.

- **Fulla:**
Les fulles són alternes, palmades i compostes, llargament peciolades, amb 6-7 folíols allargats i una mica llustrosos, lanceolats, punxeguts, de marge generalment dentat, alçats sobre un botó com si fóra un segon pecíol. Les flors són hermafrodites, grans i molt vistoses, situades en l'axil·la de les fulles. La corol·la, en forma de campana, està formada per 5 pètals allargats, lliures, que es corben cap enrere. El fruit és una càpsula gran de 5-20 cm, llenyosa, allargada, ovoïdeo-fusiforme, de color verd terrós, i s'obri per tres valves amb solcs que coincideixen amb les cavitats. Les llavors, molt nombroses, són de color terrós-negrenc i de la grandària d'un pèsol; a més, estan embolcallades per fibres semblants al cotó.

039

- **Espècie:** *Citrus*
Subespècie: *aurantium*
Família: *Rutaceae*
- **Nom comú (castellà):** Naranjo amargo
Nom comú (valencià): *Taronger agre*
- **Hàbitat:** Sud-est de la Xina
- **Localització:** València
- **Peculiaritats:**

Hom creu que el taronger amarg és originat per la hibridació entre la *Citrus maxima* (taronger) i *Citrus reticulata* (mandariner). Aquestes taronges s'usen per a confeccionar mermelades. La infusió de les fulles té propietats sedants i estomacals. De les flors fresques s'obté l'aigua destil·lada de tarongina, que és antiespasmòdica i aromatitzant. La corfa en forma de cocció té propietats tòniques, estomacals i carminatives; s'empra per estimular l'apetit i facilita les digestions. Entra també en la preparació de licors com ara el curasao o el cointreau.

- **Fulla:**
Les fulles en disposició alterna, corretjoses, de color verd intens, llustroses i barbameques, de forma el·líptica o lanceolada; mesuren 7-10 cm de llarg i tenen un pecíol articular amb el limbe, que s'eixampla en forma d'ala, adoptant la forma d'un cor. Les flors, anomenades de tarongina, són blanques, molt oloroses, i naixen solitàries o en xicotets grups axil·lars. El fruit és carnós, arrodonit, d'uns 7-8 cm de diàmetre, amb corfa ataronjada, gruixuda i rugosa, completament coberta de vesícules glandulars que contenen un líquid aromàtic. En el seu interior hi ha un nombre variable de gallons carnosos, cobret d'una teleta membranosa, de sabor amarg i agre.

061

- Espècie: Citrus
Subespècie: limon
Família: Rutaceae
- Nom comú (castellà): Limonero
Nom comú (valencià): Llimoner
- Hàbitat: Nord-est de l'Índia
- Localització: Passeig de l'amistat

■ Peculiaritats:
Hom creu que és un híbrid entre el *C. aurantifolia* i el *C. medica*. Les llimes tenen una gran quantitat d'aplicacions: són considerats com un remei universal per guarir tot tipus de dolences; el suc, ric en àcid cítric i en vitamines, és diürètic, facilita les digestions, i s'ha usat per combatre el reumatisme i la gota. De la seua corfa s'obté l'essència de llima, emprada com a aromatitzant i en perfumeria. A més, és antisèptica i carminativa, antianèmica, antipirètica, anti-reumàtica, anti-reumatitzant i antiescleròtica. El seu ús extern és antisèptic, cicatriç, hidratant i demulcent.

■ Fulla:
És un arbre xicotet de 3-6 m d'alçària, amb nombroses branques amb espines dures i gruixudes. Les rametes joves són anguloses i més tard rodones i llises. Les fulles són unifoliades de color verd pàl·lid, i passen de ser oblongues a elíptico-ovades, de 6-12,5 cm de longitud i 3-6 cm d'amplària. El marge és serrat-dentat i el pecíol, curt, alat i ample. Les fulles joves són rogenques; i les flors, solitàries o en xanglots axil·lars, rogenques quan són un botó; els seus pètals són blancs en la part superior i purpúris per baix; tenen 20-40 estams. El fruit és oblong o oval, de 7-12 cm de longitud, groc clar o daurat. La closca és més o menys grossa i puntejada de glàndules, segons les varietats. El suc és agre. Les llavors, xicotetes, ovoidals i punxegudes.

060

- Espècie: Citrus
Subespècie: sinensis
Família: Rutaceae
- Nom comú (castellà): Naranjo dulce
Nom comú (valencià): Taronger
- Hàbitat: La Xina
- Localització: Passeig de l'amistat

■ Peculiaritats:
Segons molts autors es podria classificar com una varietat de l'amarg. Es diferencia d'aquell pels seus fruits de pell més fina, menys rugosa, d'un color menys intens i per l'ala del botó de les fulles, que és més allargat i perd la forma de cor, però sobretot pel sabor dels seus fruits, que es agre o dolç, però mai amarg.

■ Fulla:
Arbre de 7-8(10) m d'alçària, amb la copa arrodonida i corfa de color castany, llisa. Les rametes noves són anguloses i espinoses, o de vegades sense espines. Les fulles són simples, ovades o el·líptiques, de 6-15 cm de longitud i 2-9 cm d'amplària. L'àpex és agut i de base arrodonida o obtusa. El marge és denticulat. El feix és verd llustrós i el revés, mat. El pecíol és estretament alat. Té les flors solitàries o en xanglots, amb 4-5 pètals blancs, glandulosos i 20-25 estams. El fruit és globós o oval de 6-9 cm de diàmetre, amb la corfa poc rugosa de color taronja. La polpa sense vesícules olioses. Les llavors són blanques.

097

■ **Espècie:** Cupressus
 Subespècie: lambertiana [= C. macrocarpa]
 Família: Cupressaceae

■ **Nom comú (castellà):** Ciprés
 Nom comú (valencià): Xiprer de Lambert

■ **Hàbitat:** Badia de Monterrey,

■ **Localització:** Oriola

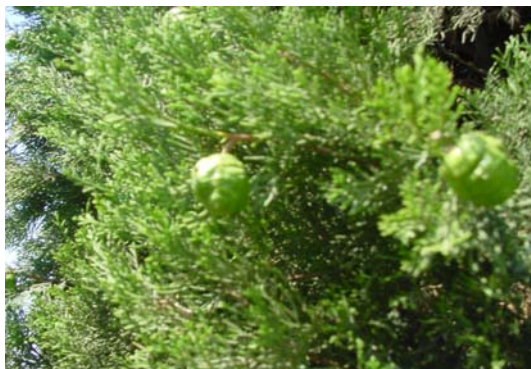
■ **Peculiaritats:**

És una arbre molt bonic, de forma piramidal quan són adults; creix a poc a poc i és difícil de cuidar. Si es freguen les seues fulles entre les mans, desprén una suau olor de llima. No és exigent quant al terreny i suporta les temperatures típiques del clima continental. Es multiplica per llavors i les varietats s'empelten. Es cultiva en tot el món pels seus valors ornamentals. Un dels cultivars més difosos és en "Lutea", de port extés i fullatge daurat. Se sol cultivar de forma aïllada o formant grups.

■ **Fulla:**

Arbre d'uns 25-30 m d'alçària, amb ramificació ascendent, formant un angle d'uns 45 graus amb el tronc. Corfa molt clevillada que forma plaques de color terrós grisenc. El tronc està eixamplat en la base i de vegades dividit en dos a partir d'una determinada alçària. Les rames són bastant grosses, d'1,5-2 mm de gruix. Té les fulles escamiformes, bastant gruixudes, d'apex obtús no punxós, de color verd obscur. Sol mantindre fulles aciculars de primera edat durant bastant temps. Quan freguem les fulles desprenen olor de llima o de mandarina. Els cons subglobosos són de 25-35 mm de diàmetre, de color marró rogenc i grisenc en la maduresa, formats per 8-12 escates. Poden romandre tancats en l'arbre durant diversos anys. La maduració és bianual. Contenen nombroses llavors d'ala estreta que tenen diminutes ampolles de resina en la seua superfície.

016

■ **Espècie:** Cupressus
 Subespècie: sempervirens
 Família: Cupressaceae

■ **Nom comú (castellà):** Ciprés
 Nom comú (valencià): Xiprer

■ **Hàbitat:** Pròxim Orient (Iran, Síria, etc)

■ **Localització:** Parc Europa

■ **Peculiaritats:**

La seua fusta és fàcil de treballar i s'ha usat en la construcció naval. Hom diu que amb ella es va construir l'Arca de Noé i part de la flota turca. És estimada en fusteria, ebenisteria i torneria, una de les més habituals en el món antic, ja que es valorava per la seua resistència a la putrefacció, per ser immune a l'atac d'insectes, per la seua durada i per la seua agradable olor. Les seues pinyes poseeixen tanins, que s'usen en medicina per detindre tot tipus de fluxos (diarrees, incontinència urinària, etc) i com a vasoconstrictor en varius, hemorroides, etc.

■ **Fulla:**

Les fulles estan reduïdes a xicotetes escametes romes de 0,5-1(1,3) mm, amb una glanduleta resinosa en el dors, que naixen una enfront de l'altra però que es disposen de manera que semblen formar 4 fileres, tot cobrint-se les unes a les altres; en matxucar-les, desprenen una forta olor resinosa. En canvi, les fulles de les plantes joves són triangular, quasi aciculars i punxoses. Els cons masculins són ovoides, de 4-8 mm, i es produeixen en gran nombre. Els cons femenins s'originen en la mateixa planta i són el·lipsoidals, o globosos, de color verd, llarg terrós i grisenc, i es fan molt llenyosos. Mesuren 25-40 mm i tenen 8-14 escames poligonals en forma de maça o clau, que se separen en la maduresa per deixar eixir les llavors.

037

- **Espècie:** *Cycas*
Subespècie: *revoluta*
Família: *Cycadaceae*
- **Nom comú (castellà):** Sagú de Japón
Nom comú (valencià): Ciques
- **Hàbitat:** La Xina i Japó
- **Localització:** Parc Panazol
- **Peculiaritats:**
És una espècie de *Cycas* menys espectacular i decorativa que la *Cycas circinalis* per la seua menor grandària. És més resistent a les gelades i es conrea amb bastant major freqüència. De la medul·la de la seua tija s'obté una substància feculentosa anomenada sagú del Japó.
- **Fulla:**
Presenta una tija que varia entre curt i bulbós a columnar; algunes espècies presenten una tija curta subterrània, altres poden arribar als 18 cm. Les fulles són robustes, algunes espinoses, pinnades, en disposició helicoïdal, en general senceres i corretjoses, amb una ramificació oblíqua dels nervis, els quals són solitaris en cada folíol de *Cycas* i amb rastres foliars de 7-9 en cada fulla. Les seues arrels són gruixudes que arriben a grans longituds (3 cm de gruix i 12 m de longitud).

060

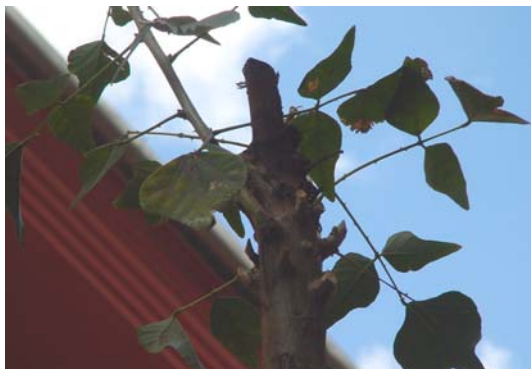
- **Espècie:** *Dombeya*
Subespècie: *wallichii*
Família: *Sterculiaceae*
- **Nom comú (castellà):** Parasol, dombeya
Nom comú (valencià):
- **Hàbitat:** Nord-Amèrica
- **Localització:** Tenor Salvador Alejos
- **Peculiaritats:**
És de creixement ràpid en una gran varietat de sòls. La *Dombeya* necessita protegir-se de les gelades i no tolera la sal. Els caps de les flors, de color rosa, cauen de l'arbre un dies després; si no és així, els caps secs haurien de ser tallats per donar un aspecte sa a l'arbre. Pot ser arruixat fins que s'ha desenvolupat completament i després ja no necessita molt de manteniment, excepte en les localitzacions seques.
- **Fulla:**
Posseeix fulles grans, que arriben a fer 20 cm, en forma de cor i arrodonides, agudes, de marge dentat, molt piloses pel revés, amb peciol llarg. Les flors estan disposades en ramells hemisfèrics que pengen, molt característics, de color rosa o rosa purpuri. Les flors de *Dombeya* solen tenir 5 pètals amples, lliures, o quasi lliures, un verticil intern d'estams fèrtils, soldats en tub; i un verticil extern de nombrosos estams estèrils més xicotets. L'estil és allargat i remata en 5 estigmes.

041

- **Espècie:** *Eriobotrya*
Subespècie: *japonica* [= *Mespilus germanica*]
Família: *Rosaceae*
- **Nom comú (castellà):** Níspero de Japón
Nom comú (valencià): Nesprer de Japó
- **Hàbitat:** Xina i Japó
- **Localització:** València
- **Peculiaritats:**
En algunes parts de Japó creix de forma silvestre. Els seus fruits tenen un sabor deliciós, es mengen crus o serveixen per a preparar mermelades i conserves. Les llavors torrades s'usen en alguns llocs com a substitut del cafè com si fóra cama-roja. És bona planta melífera. El seu brançam és molt estimat com a forratge per al ramat, que se'l menja molt bé, per la qual cosa el seu conreu s'ha recomanat amb aquesta finalitat.
- **Fulla:**
Té les fulles simples, en disposició alterna o agrupades en feixos petits, bastant grans (12-30 cm de llarg), amb tendència a concentrar-se en la terminació de les branques; la seua forma és llargament el·líptica o lanceolada i són molt gruixudes, amb nervadura paral·lela, dentades en el marge i es van estretant gradualment en un pecíol molt curt; quan són joves sembla que estiguen empolgades pel feix, però acaben depilades i llustroses; pel revés, estan cobertes per un feltre o borra de pèls que sovint adquireixen un color ferrós. Les flors són xicotetes (1 cm) de simetria radial i naixen en gran nombre de panícules piramidals terminals, cobertes d'una cap de pèls vellutats de color terrós i groguenc. El fruit és periforme, globós o el·lipsoïdal de 2-6 cm, groc, amb pell fina, i una mica llustrosa; contenen 1-3(5) llavors grans de color castany obscur.

095

- **Espècie:** *Erythrina*
Subespècie: *humeana* [= *E.princeps*]
Família: *Leguminosae*
- **Nom comú (castellà):** Àrbol coral de Natal
Nom comú (valencià): Eritrina
- **Hàbitat:** Àfrica del Sud
- **Localització:** Preciosíssima Sang
- **Peculiaritats:**
Es tracta d'un arbust o petit arbre que en ocasions pot fer fins a 3-4 m d'alçària. Es multiplica per llavors. La seua tendència arbustiva pot ser corregida amb una poda primerenca per tal de fer-ho com un arbre. Els nadius utilitzaven la seua corfa i un extracte de les seues arrels amb finalitats medicinals.
- **Fulla:**
Arbust o petit arbre que en ocasions pot fer 3-4 m d'alçària, amb la corfa grisa, normalment sense espines. El pecíol té espines. Els folíols són triangulars, banyats, amb dos lòbuls laterals i llarga punta, de 4,5-13 cm de longitud, de color verd brillant, amb espines als nervis i peciòluls. Les flors són del color de l'escarlata brillant que apareixen junt amb les fulles i es disposen en xanglots terminals erectes. El fruit en llegum dehiscent, subllenyós, lliu i de color negrós, d'uns 10-15 cm de longitud. Les llavors són del color de l'escarlata.

001

- Espècie: *Eucalyptus*
Subespècie: *camaldulensis*
Família: *Myrtaceae*
- Nom comú (castellà): Eucalipto colorado
Nom comú (valencià): eucaliptus de fulla estreta
- Hàbitat: Austràlia
- Localització: Parc Jaume I

■ Peculiaritats:

Les flors són molt adequades per a les abelles i, per tant, és una bona productora de mel (de bona qualitat). La fusta és de textura fina, dura, resistent als tèrmits i bastant pesada. A Austràlia s'usa en la construcció, per a fabricar travesses de ferrocarril, sòls de fusta, peces tornejades, etc. És excel·lent per a cremar i s'usa i també per a fabricar carbó.

■ Fulla:

Les fulles joves van enfrontades i decussades, de contorn oval-lanceolat, de color blanc blavenc. Les adultes no són ja oposades, sinó alternes, de color verd clar i contorn estretament lanceolat; mesuren 8-30 x 0,7-2 cm i normalment estan corbades en forma de navalla o falç. Es disposen en brancons rogens i angulosos. Les flors es disposen en nombre de 5-11 en umbel·les axil·lars llargues i amb forma penducular. La flor està formada per un xicotet receptacle hemisfèric o acopat, articulat amb una tapadora cònica o hemisfèrica que remat en una punta llarga. El fruit és una càpsula hemisfèrica de 4-10 mm que s'obri per 3-5 valves triangulars.

069

- Espècie: *Euryops*
Subespècie: *pectinatus*
Família: *Compositae*
- Nom comú (castellà): Margarita de hoja de peine
Nom comú (valencià):
- Hàbitat: Àfrica del Sud
- Localització: Rodona de la Creu

■ Peculiaritats:

Es tracta d'un arbust arrodonit de fulles alternes molt dividides, en forma de pinta, de capítols grans i vistosos. El nom del gènere *Euryops* es creu que deriva del grec "eurys", que vol dir "ample", i d' "ops", aspecte, vista pels capítols amb grans flors en llengüetes grogues.

■ Fulla:

Fulles alternes, molt dividides, en forma de pinta, cendroses o blanquinoses, de capítols grans, generalment soldats.

024

- **Espècie:** Ficus
Subespècie: carica
Família: Moraceae
- **Nom comú (castellà):** Higuera
Nom comú (valencià): Figuera
- **Hàbitat:** Regió mediterrània i
- **Localització:** Passeig de la primavera

■ **Peculiaritats:**

Les figues són fruits molt rics en sucres i vitamines (A, B i C) i posseeixen propietats laxants, emol·lients i pectorals, a més de ser bons si els coem per a la tos i les malalties del pit. La llet de la figuera conté enzims proteolítics i s'han emprat per eliminar berrugues. Si la posem en contacte amb la pell pot produir dermatitis, sobretot si exposem al sol la part afectada, ja que posseeix furanocumarines fotosensibles. El foc que fem amb les seues branques, segons conten a Almeria, provoca mal de cap i si hom fuma les fulles seques quan no té tabac, "es torna una mica sonat".

■ **Fulla:**

Les fulles són grans, aspres al tacte, llargament peciolades, amb el limbe palmat. Pel feix tenen un color verd obscur; mentre que la cara inferior és una mica més pàl·lida, té pèls rígids i alternen sobre les branquetes. Les flors, tant les masculines com les femenines, estan tancades en un receptacle carnós en forma de pera que se situa sobre un xicotet botó curt i gruixut. Aquests receptacles són les figues, que es tornen carneses i acaben arrugant-se i penjant sobre les branques: els diminuts granets de l'interior són els vertaders fruits.

042

- **Espècie:** Ficus
Subespècie: macrophylla
Família: Moraceae
- **Nom comú (castellà):** Higuera loca
Nom comú (valencià): Figuera d'infern, infernal, borda o figuera loca

- **Hàbitat:** Est d'Austràlia

- **Localització:** Av. Sanchís Guarner

■ **Peculiaritats:**

Viu en boscos costaners subtropicals i es comporta com una figuera estranguladora. És semblant a la Ficus elàstica, però amb les fulles més xicotetes. S'emprava antigament a l'Àsia tropical per a obtenir cautxú a partir del seu làtex. Es conrea com a planta d'interior i a l'aire lliure en jardins i places.

■ **Fulla:**

Té fulles més xicotetes, de 10-23(25) x 5-10(12) cm, i menys punxegoses (punta curta i roma, de color verd obscur i llustroses pel feix, típicament de color terrós amb tonalitats ferroses pel revés. La gemma apical de les branques està envoltada per una beina que arriba a fer els 12 cm. Les figues tenen 1,5-2,5 cm de diàmetre i són de color purpuri, amb taquetes blanquinoses. Van situades sobre un botó roig i ben desenvolupat.

078

- Espècie: Ficus
Subespècie: nitida [F.microcarpa]
Família: Moraceae
- Nom comú (castellà): Laurel de Índias
Nom comú (valencià): Ficus de l'Índia
- Hàbitat: Índia
- Localització: Passeig de la primavera

■ Peculiaritats:
Es una arbre d'ombra excel·lent per com d'ajustat que té el fullatge i com d'ampla que pot ser la copa, molt apreciat a les províncies on castiga més el sol de l'estiu, com ara Almeria i Múrcia. Per les seues fulles senceres i corretjoses recorda vagament un lloret o altres plantes semblants dels boscos nuvolats. Les arrels són gruixudes i molt fortes, que poden ser un perill per als edificis, paviments o conductes d'aigua, motiu pel qual s'ha restringit molt el cultiu en molts països.

■ Fulla:
De tronc gros i relativament curt, de vegades amb costelles prominents, de corfa grisenca. Les branques inferiors poden produir de vegades arrels aèries. Gemma apical amb la beina que l'envolta bastant curta. Les fulles van en disposició alterna i són simples, xicotetes de 3-8(10) x 1,5-4,8 cm, el·líptiques o estretament ovoides, senceres, gruixudes i una mica corretjoses, curtament peciolades, llustroses, sense cap tipus de pèls. S'estreten més o menys en punta prop de l'àpex o són romes. Les figues van assentats, generalment en parelles, i són diminuts, d'uns 5-8(10) mm de diàmetre, globosos, o en forma de pera, verdosos o groguencs, i de color marró obscur o negreus quan són madurs.

081

- Espècie: Ficus
Subespècie: rubiginosa
Família: Moraceae
- Nom comú (castellà): Ficus ferruginoso
Nom comú (valencià): Ficus
- Hàbitat: Nova Gal·les del Sud
- Localització: Pl. Espanya

■ Peculiaritats:
Es tracta d'un dels ficus més atractius, pel port compacte i globós de la seua copa i per les seues fulles coriàcies i el·líptiques, amb el revés recobert per una pubescència de color ferrós, que en el feix només se sol veure en els joves. Es multiplica per esqueixos. Espècie més resistent al fred que altres ficus, així com tolerant a la proximitat del mar.

■ Fulla:
Poseeix fulles ovalades, obtuses, de 6-10(12) x 4-6 cm, de color verd obscur pel feix i terrós-roigenc o verd pel revés. La beina que envolta la gemma apical de les branques és molt curta. Les figues, quasi assentades, globoses, d'uns 6-10 mm de diàmetre.

067

- **Espècie:** Fraxinus
Subespècie: ornus
Família: Oleaceae
- **Nom comú (castellà):** Orno, fresno de flor
Nom comú (valencià): Freixe de flor
- **Hàbitat:** Sud d'Europa d'Àsia
- **Localització:** Catarroja
- **Peculiaritats:**

El nom específic deriva del verb llatí "ornò", que significa ornar, engalanar, perquè les seues inflorescències resulten molt decoratives en comparació amb les del freixe comú. Es cultiva al sud d'Itàlia i de Sicília per a obtenir manà, dorga sucrosa molt apreciada com a laxant. Per aconseguir-ho, se sagna l'arbre durant l'estiu, tot fent en la seua corfa unes incisions per les quals flueix un líquid de sabor dolç que se solidifica i forma una massa de color groguenc. Les fulles i la corfa tenen propietats semblants a les del gènere comú.

- **Fulla:**
Les rames són de color grisenc i no tenen pèls. Les fulles cauen a l'hivern, naixen enfrontades sobre les rames i estan formades per 5 o 6 folíols de vora finament serrada o contorn entre ovat i lanceolat, s'uneixen mitjançant un curt botó o peduncle. Cada fulla sol mesurar 3-8 x 1,8-4,5 cm. Les flors naixen alhora que les fulles i es disposen en grans panícules terminals o axil·lars d'olor penetrant. El fruit és sec, en forma de llengüeta, més ample en la seua meitat apical per formar una ala aixafada que facilita la seua disseminació; sol mesurar 2-2,5 x 0,4-0,6 cm en forma de sàmara.

075

- **Espècie:** Grevillea
Subespècie: juniperina
Família: Proteaceae
- **Nom comú (castellà):** Grevillea
Nom comú (valencià): Grevil·lea
- **Hàbitat:** Austràlia
- **Localització:** Parc Panazol
- **Peculiaritats:**

Les grevil·lies s'utilitzen poc encara que són de cultiu fàcil. Les espècies baixes o les podades en forma d'arbre són fàcils de cultivar en cossioll utilitzant un substrat de les habituals. El seu origen australià li ha conferit una aura de planta tropical, però la realitat és que moltes d'elles procedeixen de Nova Gal·les del Sud, regió on no gela però tampoc no plou excés.

- **Fulla:**
Es tracta d'un arbust de 0,2-3 m, amb fulles rígides i punxoses, estretament el·líptiques o quasi linears, de marge revolt fins que oculta gran part del revés, amb 1 o 2 nervis només. Les flors es disposen en xanqlots terminals, molt irregulars i capficades, de color variat (roses, roges, grogues, verdes o blanques), amb botó fi, pilós; la corol·la és pilosa per fora, amb estil molt arquejat i estigma inicialment ocult en l'àpex de la corol·la junt amb els estams. Pot florir en quasi tots els mesos.

076

- Espècie: *Grevillea*
Subespècie: *robusta*
Família: *Proteaceae*
- Nom comú (castellà): Roble australiano, pino de oro
Nom comú (valencià): Grevil·lea
- Hàbitat: Austràlia
- Localització: Parc Panazol

■ Peculiaritats:
La fusta és d'una duresa intermitja i és usada per a la fabricació de mobles, embalatge, sòls, panells i xicotets objectes com ara llapis. Les branques i les tiges són usats per a llenya i carbó. A més a més del seu ús com a fullaraca, les fulles de la grevil·lea són usades per alguns agricultors a Kenya com a suplement de farratge per al ramat durant l'estació seca, quan altres fonts de farratge són escasses. Les fulles són també usades com a llits als estables de ramat, i com a ombra alta en plantacions de te i de cafè.

■ Fulla:
Les branques joves estan cobertes de pèls que els donen un aspecte semblant al vellut. Les fulles adultes són alternes, peciolades, de 15-25 x 8-12 cm, profundament dividides, de forma elegant, que recorda la fulla d'una falguera, amb 11-23 segments primaris que poden estar alhora més o menys lobats o dividits. No tenen pèls pel feix i estan cobertes de pèls blanquinosos per la cara inferior. Les fulles naixen en xanglots d'una 7-13 cm, sobre llargs botons, són de color groc viu o ataronjat, mesuren uns 2 cm i solen anar en parelles. Els fruits són secs, en folicle, una mica irregulars, més o menys de barca, que arriba a fer 2 cm, rematats en estil persistent i molt fi. Quan s'obri alliberen 2 llavors aixafades, d'1 x 0,5 cm, de color terrós arrodonides, per una ala papiràcia.

035

- Espècie: *Hedera*
Subespècie: *helix*
Família: *Araliaceae*
- Nom comú (castellà): Hiedra
Nom comú (valencià): Heura
- Hàbitat: Europa, Àsia i Àfrica
- Localització: Passeig de l'Amistat

■ Peculiaritats:
Hèlix era un dels noms romans o latins de l'heura, usat per Plini, s'emprava també per anomenar les arracades de la vinya. Els estudis que s'han desenvolupat en els últims anys han permés comprovar que tenim més races i espècies d'heura en la regió mediterrània de les que se suposava.

■ Fulla:
Les fulles són coriàcies i llustroses, d'un verd obscur pel feix, i més pàl·lides per la seua cara inferior, van en disposició alterna i tenen un llarg pecíol; n'hi ha de dos tipus. Les de les branques florides són senceres, de contorn elíptic, romboïdal i quasi orbicular; les altres són palmades, amb 3-5 lòbuls profunds. Les flors es reuneixen en ramells, on totes tenen el botó de la mateixa longitud. Són de color verdós, amb l'ovari en la part inferior i sobre ell, 5 pètals oberts en estrella. El fruit és carnós, de la grandària d'un guisant, al principi verd i després negre, amb 3-5 pinyolets en el seu interior.

007

- **Espècie:** Hibiscus
Subespècie: rosa-sinensis
Família: Malvaceae
- **Nom comú (castellà):** Rosa de China, hibisco
Nom comú (valencià): Hibisc de la Xina
- **Hàbitat:** Àsia (Xina i Japó)
- **Localització:** Parc Europa
- **Peculiaritats:**
Les flors, que s'empren a l'Orient per ornar els cabells o en ritus religiosos (sepulcrales), duren un dia només, però es poden conservar al refrigerador. A l'Àsia s'usen les flors matxucades per posar negre a les sabates, per això s'anomena a la planta "flor de la sabata". També s'han emprat per tenyir el cabell.
- **Fulla:**
Es distingeix de la rosa de Síria per les seues fulles grans i llustroses, flors més vistoses i grans, d'uns 10-12 cm de diàmetre, de color roig viu, ataronjades, magenta, etc, amb la columna dels estams que ultrapassa els pètals, i estigmes molt vistosos, com a botons de vellut roig. És un arbust o petit arbre que floreix a l'estiu.

077

- **Espècie:** Hibiscus
Subespècie: syriacus
Família: Malvaceae
- **Nom comú (castellà):** Rosa de Síria, hibisco
Nom comú (valencià): Hibisc de Síria
- **Haàitat:** Sud-est d'Àsia
- **Localització:** Av. L' Horta
- **Peculiaritats:**
Arbust o arbre que es pot conrear en tots els climes. No és massa exigent en sòls sempre que tinga la humitat necessària. Si hom desitja una bona floració, convé podar-la freqüentment cada any que emeta moltes ramificacions des de la base. Mitjançant la poda pot obtindre's un arbre petit ideal per a carrers xicotets, però la floració serà escassa.
- **Fulla:**
Les fulles van en disposició alterna o agrupades en feixos petits i que tenen un pecíol curt, són romboïdals d'uns 4-7 cm, dentades en la seua meitat apical i freqüentment trilobades, amb alguns pèls estrelats pel revés. Les flors van solitàries en l'axil·la de les fulles, sobre un botó d'1-2 cm i són acampanades, una mica vistoses, encara que no tant com en altres espècies. El fruit és sec, en càpsula, de 20-30 x 10-15 mm, ovoide, cobert de pèls estrelats groguencs i envoltat pel calze; s'obri en la maduresa per 5 valves. Les llavors tenen forma de ronyó i duen pèls blanquinosos en el marge.

020

- **Espècie:** Jacaranda
Subespècie: mimosifolia
Família: Mimosaceae
- **Nom comú (castellà):** Jacaranda, palisandro
Nom comú (valencià): xicranda, jacaranda
- **Hàbitat:** Sud- Amèrica
- **Localització:** Passeig de l'amistat

■ **Peculiaritats:**
La xicranda és una planta estimadíssima en jardineria per la seua gran bellesa, port elegant i floració espectacular. Té l'avantatge que comença a florir molt prompte, fins i tot quan mesura només 1,5 m d'alçària. La fusta és una mica dura, pesada, resistent, aromàtica, fàcil de treballar i de bon acabat, per la qual cosa té aplicacions en ebenisteria i fusteria. A Egipte sembla que s'usa per fabricar pianos.

■ **Fulla:**
Fulles compostes, de vegades pinnades, proveïdes fins i tot de 31 segments de xicotetes folíols lanceolades linears i punxegudes. Les flors terminals són hermafrodites, blaves i molt vistoses. La corol·la és acampanda i tubular, irregular, amb 5 lòbuls desiguals i divergents en l'apex. Els fruits són secs: una càpsula llenyosa, aixafada, al principi verda i amb tints morats, una mica carnosos; i quan madura és de color marró, que recorda per la seua forma un petit escut, i s'obri de forma perpendicular al barandat intern per 2 valves amb escates de vora ondulada. Les llavors són primes, aixafades, de color cafè i amb ales membranoses.

000

- **Espècie:** Lantana
Subespècie: camara
Família: Verbenaceae
- **Nom comú (castellà):** Bandera española, lantana
Nom comú (valencià): Lantana
- **Hàbitat:** Amèrica tropical
- **Localització:** Parc Panazol

■ **Peculiaritats:**
Les flors amb freqüència poden canviar de color en poc més d'un dia, tot passant, per exemple, del groc al ataronjat, un cop ja han estat pol·linitzades. És una planta verinosa, sobretot els fruits, que poden produir intoxicacions, ja que conté un triterpè pentacíclic (lantanina o lantadé A) i també un oli essencial amb citral. A més a més, pot fotosensibilitzar la pell, que s'inflama i ulcera en exposar-se al sol (reacció fototòxica). A Amèrica algunes espècies d'aquest gènere es considera que donen bona sort.

■ **Fulla:**
Les tiges, que són quadrades, poden anar proveïdes de xicotetes espines o no tindre'n. Les fulles, que van en disposició oposada, són molt gruixudes, rugoses, ovades o lligades pel cor, són de (3)5-15 cm, més o més punxegudes, de marge serrat, una mica aspres pel feix i piloses pel revés, de color verd fos, amb pecíol curt que a tot estirar fa 2 cm. Les flors s'agrupen en capítols hemisfèrics, de color groc, rosat i ataronjat. Els fruits són carnosos, d'uns 4-5 mm de diàmetre, amb dos pinyols, al principi verds i quan maduren negres blavencs.

036

- Espècie: *Laurus*
Subespècie: *nobilis*
Família: Lauraceae
- Nom comú (castellà): Laurel
Nom comú (valencià): Llorer
- Hàbitat: Regió mediterrània
- Localització: Oriola
- Peculiaritats:

El llorer s'usa per amanir menjars i estofats. En medicina serveix de tònic estomacal, facilita les digestions i serveix per provocar la regla. És símbol de victòria, amb llorer han estat coronats sempre els triomfadors en les batalles i els emperadors romans. Els romans creien que el llorer no podia ser tocat pels raigs i hom conta que Cèsar tenia a mà sempre una corona de llorer que usava quan sentia el primer tro.

- Fulla:
Fulles dures i corretjoses, amb figura de ferro de llança, de color verd obscur pel feix i més pàl·lida per la seua cara inferior, amb la vora sencera i una mica ondulada. Van en disposició alterna, mesuren 6-12 x 2,5-4 cm, duen un pecíol ben desenvolupat que arriba a fer 1 cm i després una olor aromàtica molt agradable quan les maseguem. Hi ha plantes mascle i femelles. El fruit és carnós, ovoide, paregut a una oliva, d'uns 10-15 mm de llarg, al principi de color verd i després quan maduren de color negre, de vegades amb tonalitats violetes.

057

- Espècie: *Lavandula*
Subespècie: *angustifolia* [=*L.spica*]
Família: Labiatae
- Nom comú (castellà): Espliego
Nom comú (valencià): Espígol
- Hàbitat: Regió mediterrània
- Localització: Passeig de la primavera
- Peculiaritats:

Es cultiva com a planta ornamental i per a l'obtenció d'espígol, que és molt valorat en perfumeria. És una reputada planta medicinal. Les flors s'usen en forma de tisana, com a sedant, antiespasmòdic, colerètic, carminatiu, antisèptic, diürètic, hipotensor i cicatritzant. S'usa per tractar l'ansietat, l'insomni, la hipertensió, les migranyes, la tos convulsiva, el reumatisme i els espasmes gastrointestinals. S'empra des del temps dels romans per condimentar amanides i s'ha consumit de vegades com a herba d'olla.

- Fulla:
Es tracta d'una mata de 20-70 cm que rarament arriba a fer 1,2 m, i que té la base llenyosa i els fills gairebé herbacis i quadrats. Les fulles són linears o linear-lanceolades, que mesuren de 2-3 mm d'amplària. Les bràctees de la inflorescència són ovado-romboïdals. Floreix a l'estiu, a partir de mes de juny, i es cria en els matossars obrets, pasturals secs i vessants pedregoses.

082

- **Espècie:** Leonotis
Subespècie: leonorus
Família: Labiatae
- **Nom comú (castellà):** Wild dagga, cola de león
Nom comú (valencià): pota de lleó
- **Hàbitat:** Sud-Àfrica
- **Localització:** Parc Panazol
- **Peculiaritats:**

La pota de lleó fou una de les plantes utilitzades per les tribus Hotentoes del Sud d'Àfrica per produir estats d'eufòria en qui la fumava. Les fulles s'utilitzen per fer te medicinal de caràcter hipnòtic. També s'utilitzen les fulles o les arrels com a remei per a la mossegada de serp. Aquesta espècie també és important en la medicina xinesa o vietnamita, utilitzada com a eufòric, purgant i vermífug. És de creixement ràpid i una excel·lent opció per atraure aus, insectes i papallones al jardí.

- **Fulla:**
Es tracta d'un arbust que pot arribar a mesurar 2-3 m d'alçària i 1,5 m d'ample. Els fills són vellutats i densos en la base. Les fulles són estretament lanceolades, aspres, vellutades cap a la meitat basal i amb el marge serrat. La pota de lleó salvatge floreix cap a la tardor i dona lloc a flors molt característiques d'un color ataronjat brillant, que es van disposant en xanglotes compactes al llarg de la tija.

019

- **Espècie:** Ligustrum
Subespècie: japonicum
Família: Oleaceae
- **Nom comú (castellà):** Aligustre de Japón
Nom comú (valencià): Troana
- **Hàbitat:** Japó i Corea
- **Localització:** Passeig de l'amistat
- **Peculiaritats:**

La troana s'usa amb freqüència per a la formació de tanques perquè suporta molt bé que el tallen amb tisores. És adequada per a separar carrers de bretxes i laberints, per formar tanques, vores, figures i ornaments de jardineria. Amb les seues branques es confeccionen cistells de bona qualitat, com es fa amb el vímet. Les fulles són de sabor amarg i s'han usat en medicina per les seues propietats astringents per tal de detindre la diarrea i estrényer la dentadura.

- **Fulla:**
De fullatge persistent, fulles de color verd obscur i brillant, gruixudes, lleugerament coriàcies, oposades, ovals. Floreix a l'estiu; perfumada (no agrada a tothom), mel·lífera; té grans panícules còniques formades per xicotetes flors de corol·la tubular formada per 4 pètals. Els seus fruits són tòxics: baies de color negre blavenc agrupades en xanglotes.

008

- Espècie: *Magnolia*
Subespècie: *grandiflora*
Família: *Magnoliaceae*
- Nom comú (castellà): magnolia, magnolio
Nom comú (valencià): Magnòlia
- Hàbitat: sud-est dels Estats
- Localització: Parc Europa
- Peculiaritats:

És estimadíssima en jardineria pel seu fullatge que es manté tot l'any i per les seues grans i cridaneres flors d'aroma penetrant. Una varietat, la *Magnòlia grandiflora* "Goliath" té flors que arriben als 30 cm de diàmetre. La seua fusta és dura, pesada, blanquinosa, de qualitat mitjana, s'ha emprat en ebenisteria i per fer cistells d'embalatge al seu país d'origen.

- Fulla:
Fulles alternes, peciolades, ovades o obovades, o en forma de ferro de llança; són gruixudes i corretjoses, de color verd intens i llustroses pel feix i d'un color terrós-rogenic, rovellades, per la cara inferior, amb nervis ben marcats i regulars. Mesuren 12-25 cm de longitud. Fruit ovoide, que recorda una xicoteta pinya de plàtans, amb nombrosos i petits fruits que s'obrin longitudinalment pel seu dors; llavors de color roig intens, que en obrir-se els petits fruits queden penjant per un cap llarg.

085

- Espècie: *Melaleuca*
Subespècie: *armillaris* [= *Metrosideros armillaris*]
Família: *Myrtaceae*
- Nom comú (castellà): Melaleuca
Nom comú (valencià):
- Hàbitat: Est i sud d' Austràlia
- Localització: Alqueria Serrador
- Peculiaritats:

Es tracta d'un arbust o un petit arbre amb receptacles fructífers globosos, o bé arrodonits o cilíndrics, incrustats en l'eix, en la mateixa disposició ajustada que les flors. Es cultiva a les Illes Balears i en diversos punts de l'est, del nord, del centre i del sud de la Península. Floreix a l'estiu i és sensible a les gelades.

- Fulla:
Petit arbre de 0,5-8(10), de corfa grisenca que es desprén en tires, amb fulles alternes, molt nombroses, estretes, linears o molt estretament el·líptiques de (9)12-25(35) x 0,7-1,3 mm, una mica corbades, de color verd intens, inflorescències en les branques de l'any anterior, cilíndriques, ajustades de (2,5)3-6(7,5) cm, blanques-groguenques, amb estams en grups de (10)13-18(20) pel petit feix, receptacles fructífers globosos o mig arrodonits i mig cilíndrics, d'uns (3)4-7mm de diàmetres, assentats o incrustats en l'eix, en la mateixa disposició ajustada que les flors.

002

- **Espècie:** Melia
Subespècie: azedarach
Família: Meliaceae
- **Nom comú (castellà):** Cinamomo, Arbol del paraíso
Nom comú (valencià): Arbre sant
- **Hàbitat:** Sud i Est d'Àsia
- **Localització:** Parc Europa
- **Peculiaritats:**

Es considera un arbre sagrat a Pèrsia, l'Índia i l'arxipèlag Malai. Els fruits tenen propietats narcòtiques, són verinosos si es prenen a partir d'una quantitat determinada. Els fruits, junt amb les fulles, s'empren contra els mals de cap i neuràlgies, i el seu suc serveix per ennegrir, enfortir i donar increment al cabell, però si s'hi aplica de forma repetida damunt la pell pot ennegrir el rostre de manera que gairebé no es pot llevar eixe color.

- **Fulla:**
Fulles alternes, compostes, bipinnades, de contorn més o menys triangular; folíols barbameques, oval-lanceolades, amb el marge irregularment asserrat, mesura de 2-5 cm, i no s'han de confondre amb fulles completes. Les flors són liliàcies i es disposen en grans inflorescències axil·lars. Els fruits són en forma de globus, al principi de color verd i després grocs, de 6-8 mm de diàmetre, amb pinyol el·lipsoïdal, que tenen 5 costelles longitudinals, i 2-5 llavors.

006

- **Espècie:** Morus
Subespècie: alba var. "pendula"
Família: Moraceae
- **Nom comú (castellà):** Morera blanca
Nom comú (valencià): Morera blanca
- **Hàbitat:** Àsia (Xina i Japó)
- **Localització:** Parc Vistabella
- **Peculiaritats:**

Les fulles són l'aliment dels cucs de seda i per a aquesta finalitat foren conreades abundantment a Espanya. La varietat "pendula" és la raça de branques penjants, que alguns prefereixen com a forma ornamental més rara. Les fulles s'han emprat com a aliment humà d'emergència. La seua infusió s'usa en medicina per a tractar la diabetis (com a hipoglucemiant). La fusta s'ha utilitzat en fusteria per a fabricar portes, finestres, taules, cadires, persianes, etc.

- **Fulla:**
Es tracta d'un arbre d'uns 3-4 m d'alçària, de tronc prim, de color blanquinós-grisenc i amb nusos que sobreixen una mica. Les seues branques són característiques de la varietat "pendula", ja que van en disposició penjant. Les seues fulles són de color verd intens pel feix i lleugerament més pàl·lides per l'inrevés; n'hi poden haver de diferent tipus, des de senceres fins algunes amb 2-5 lòbuls; són aspres al tacte; mesuren de 10-15 x 11(12) cm, amb el marge serrat i els nervis ben marcats. El seu pecíol és llarg, de 2 a 4 cm. En general es tracta d'una varietat molt semblant a la morus alba normal.

062

- **Espècie:** Morus
Subespècie: Kagayamae
Família: Moraceae [= Morus
- **Nom comú (castellà):** Morera japonesa
Nom comú (valencià): Morera japonesa
- **Hàbitat:** Est d'Àsia (Japó)
- **Localització:** Parc Panazol
- **Peculiaritats:**

Es tracta d'una morera de fulles grans i elegants, la terminació de les branques és palmada i lobada, de base en forma de cor i de marge serrat, molt característica pels seus lòbuls punxeguts, els principals acabats en una prolongació semblant a una cua. Poden haver-hi també fulles no lobades en la part inferior de les branques. Hom la pot veure als carrers i els parcs de l'est, el centre i el nord de la Península (Catalunya, Madrid, Múrcia, País Basc, etc). Es prefereix a les moreres tradicionals perquè taca menys el sòl.

- **Fulla:**
Fulles grans i elegants, d'uns 2 cm, toves i suaus, amb estípules que fan quasi 2 cm, concretament les de la terminació de les branques palmades i lobades; té 3-5 lòbuls principals i sovint altres de més xicotets, amb la base en forma de cor i el marge serrat. Generalment, són totalment barbameques pel revés, molt característiques pels seus lòbuls llargament punxeguts, els principals acabats en forma de cua. Les mores tenen un botó relativament llarg i es diferencien perquè tenen els estigmes alçats sobre un estil molt ben desenvolupats de 2,5 mm.

013

- **Espècie:** Nerium
Subespècie: oleander
Família: Apocynaceae
- **Nom comú (castellà):** Adelfa, baladre
Nom comú (valencià): Baladre
- **Hàbitat:** Regió mediterrània
- **Localització:** Av. Sanchís Guarner
- **Peculiaritats:**

Es una planta molt tòxica que produeix la mort de les persones i dels animals que la ingereixen. Malgrat això, és una planta útil que posseeix heteròxids cardiotònics i flavones, per la qual cosa s'usa en medicina per tal de tonificar el cor i com a diürètic, amb les precaucions adequades. Externament s'usa com a parasiticida, contra la sarna i altres malalties cutànies. El seu principi actiu és l' "oleandrina", responsable de la toxicitat. Pot ser tòxica fins i tot la mel de les abelles que liben en les seues flors.

- **Fulla:**
Arbust que pot arribar fins als 4 m d'alçària. Les fulles van oposades o en verticils agrupats de tres en tres. Són gruixudes i corretjoses, amb el nervi mig blanquinós i ben marcat, del qual ixen nombrosos nervis laterals. El seu contorn és estretament lanceolat-lineal, té el marge sencer i un color verd intens. Les flors neixen en ramells, són grans, de 3-5 cm de diàmetre, de color rosa, rogenç o blanc. El fruit és un doble fol·licle i té al voltant de 8-16 cm de llarg, amb una secció arrodonida i les parts corretjoses, que s'obri mitjançant uns clavills laterals, de manera que allibera moltes llavors cobertes amb abundants pèls.

015

- Espècie: *Olea*
Subespècie: *europaea*
Família: *Oleaceae*
- Nom comú (castellà): Olivo
Nom comú (valencià): Olivera
- Hàbitat: Regió mediterrània
- Localització: Parc Europa

■ Peculiaritats:
Es un dels arbres de més longevitat que es conreen a Europa, poden ultrapassar els 1500 anys d'edat. La seua fusta és molt dura i compacta, de textura fina i de gran densitat; es treballa bé i es pot tenyir i polir, per la qual cosa és molt valorada pels ebenistes. Les fulles, en medicina, s'usen per disminuir la tensió sanguínia. El fruit dóna oli que s'utilitza com a vehicle de medicaments i per les seues propietats laxants. Però la major utilitat es troba en l'alimentació humana i en les indústries de sabons i cosmètics.

■ Fulla:
Les branquetes tenen la clofolla llisa, de color cendrós, i solen ser una mica comprimides i anguloses. Les fulles són corretjoses, persistents, durant tot l'any, amb el marge sencer, d'un color verd grisenc pel feix i platejades per la cara inferior, a causa del fet que presenten nombroses escametes ajustades que cobreixen tota la superfície. Naixen una enfront de l'altra, i tenen una forma estreta i allargada, que recorda la d'una punta de llança. Les flors són de color blanc, molt xicotetes, i naixen en ramells en l'axil·la de les fulles. El fruit és conegut per tots: es tracta de l'oliva, coneguda entre els romans com "drupa" i que ha donat nom a tots els fruits de la seua classe, carnosos i amb pinyol endurit.

091

- Espècie: *Opuntia*
Subespècie: *ficus-indica*
Família: *Cactaceae*
- Nom comú (castellà): Chumbera, higuera chumba
Nom comú (valencià): Figa palera
- Hàbitat: Amèrica tropical
- Localització: Barranc

■ Peculiaritats:
Les seues flors i els seus fruits s'usen en medicina com antidiarèic. Si cal fem les pales serveixen per calmar el dolor de la part adolorida. Tenen un creixement lent, però la seua propagació és molt fàcil: només cal soterrar una parla o deixar-la caure a terra amb una pedra damunt perquè hi arrelle. Les figues paleres són fruits agradables i rics en vitamina C, pectina i tanins. Contenen a més a més pigment roig (carotenoides, betaxantines, etc.), de vegades provoquen un gran esglai perquè tinen de roig l'orina. Si es mengen en excés, poden produir estrenyiment.

■ Fulla:
Es tracta d'una planta crassa que formen artells aixafats ben grans, de figura ovada-espatalada, que s'articulen entre ells per la vora. Els de l'eix acaben fent-se llenyosos i robusts, i adopten una coloració terrosa i grisenca. Aquests artells de la figa palera, quan naixen duen xicotetes fulles cilíndriques d'uns 3 mm que cauen molt prompte i són substituïdes per flocs de diminutes espinetes que poden dur mesclades algunes espines rígides. Les flors són molt grans, cobertes de flocs d'espines, que estan coronades per sèpals i pètals de color groc viu. El fruit és una baia en forma de tonell, d'uns 5-9 cm, deprimida en l'àpex i d'un color groguenc-rogenç. Les llavors són molt nombroses, englobades en una massa groguenca o rogenca de sabor dolç i agradable.

071

- **Espècie:** Phoenix
Subespècie: canariensis
Família: Palmae
- **Nom comú (castellà):** Palmera canaria
Nom comú (valencià): Palmera de Canàries
- **Hàbitat:** Illes Canàries
- **Localització:** Pl. Espanya
- **Peculiaritats:**
No sol escapar del conreu, però s'ha fet silvestre de forma local a Gibraltar. Els seus dàtils són més adequats per al ramat que no per a les persones, encara que de vegades es menja en èpoques d'escassetesa. Amb les fulles tendres es poden fer amanides. A Canàries s'obté a partir de la seua saba una mel de palma que s'usa en reposteria i amb la qual es pot preparar també una beguda. Les seues fulles en l'antiguitat per a rebre els vencedors, tradició que es conserva actualment el Diumenge de Rams. Els dàtils tenen ús en medicina, bullint-los amb llet s'usen per a guarir refredats i afeccions pulmonars.
- **Fulla:**
Palmera dioica de tronc únic, gruixut, dret, de 20 m, d'alçària i fins a 80-90 cm de diàmetre, cobert de les restes de les bases de les fulles. Fulles pinnades, formant una corona molt frondosa. Mesuren 5-6 m de longitud, amb 150-200 parells de foliols ajustats, de color verd clar. Els foliols inferiors estan transformats en fortes espines. La inflorescència és molt ramificada i naix entre les fulles, amb flors de color crema. Les seues fulles són més amples i menys rígides que la datilera, de color verd generalment no blavós, les seues flors femenines amb les peces externes més curtes que les internes; els seus dàtils són ovoides i molt més xicotets d'1-2,3(2,5) cm, amb molt de pinyol i molt poca carn.

046

- **Espècie:** Phoenix
Subespècie: dactylifera
Família: Palmae
- **Nom comú (castellà):** Palmera datilera
Nom comú (valencià): Palmera datilera
- **Hàbitat:** Nord d'Àfrica i Sud-oest
- **Localització:** Av. Blasco Ibáñez
- **Peculiaritats:**
És capaç de subsistir amb molt poques atencions, fins i tot amb aigües una mica salobres, per la qual cosa té un alt valor en l'economia d'alguns pobles del desert. El dàtil és molt nutritiu, junt amb la llet de cabra constitueix la base de l'alimentació de molts països àrabs. En medicina s'usen com a emolients per a suavitzar les vies respiratòries, per la qual cosa es prenen ben madurs i bullits amb llet, a causa de la seua riquesa en substàncies mucilaginoses. La saba és dolça i es pot beure; per fermentació s'obté el vi de la palma, que per destil·lació produeix aiguardent anomenat "arrack".
- **Fulla:**
Fulles arquejades, generalment de color verd-blavenc o verd-grisenc. Cadascuna d'aquestes pot mesurar diversos metres i són pinnades. Els que van al mig solen mesurar 30-40 cm; l'eix de la fulla és una mica comprimit lateralment i s'eixampla molt en la base. Hi ha palmeres mascle que produeixen només flors masculines i palmeres femenines, que necessiten tenir prop algunes de les primeres per produir els dàtils. Les flors són xicotetes, amb dues embolcallades de tres peces o tèpals, de les quals les internes són el doble de llargues que les externes. Tant les unes com les altres naixen en grans inflorescències ramoses, protegides per bràctees allargades de color castany i rogenç, amb un únic pinyo.

065

- **Espècie:** Pinus
Subespècie: canariensis
Família: Pinaceae
- **Nom comú (castellà):** Pino canario
Nom comú (valencià): Pi de Canàries
- **Hàbitat:** Illes Canàries
- **Localització:** Av. Generalitat Valenciana
- **Peculiaritats:**

Es cultiva en parcs, passejos i alineacions com a ornamental; és una de les espècies que duu les acícules de tres en tres. Es tracta d'un dels pins més elegants i un dels pocs que rebrota de cep. La seua fusta és molt dura i resistent, per la qual cosa de vegades s'ha plantat com a arbre per fer fusta.

- **Fulla:**

Arbre que pot arribar als 40 m de talla, amb la corfa de color terrós i rogenc, i la copa densa. Les acícules estan en grups de 3, de 20-30 cm de longitud i 1,5 mm de gruix, flexibles i penjants, de color verd clar. Les gemmes són grosses, ovado-cilíndriques. Les pinyes són ovado-còniques de 15-20 cm de longitud, escassament pedunculades, de color marrí rellent, amb un escut piramidal, voluminós o amb el melic cap a fora.

044

- **Espècie:** Pinus
Subespècie: halepensis
Família: Pinaceae
- **Nom comú (castellà):** Pino carrasco, pino de Alepo
Nom comú (valencià): Pi blanc
- **Hàbitat:** Regió mediterrània
- **Localització:** Travessera de la Diputació
- **Peculiaritats:**

Després del pi marítim, és el que es resina amb més freqüència per a l'obtenció de trementina, i la seua corfa és rica en tanins, per la qual cosa s'han emprat per curtir cuirs. La fusta és de qualitat mitja, però de difícil aprofitament perquè els seus troncs són xicotets i tortuosos. Té gran importància forestal, ja que és capaç de colonitzar terrenys molt àrids i degradats, on moltes vegades contribueix l'única coberta arbòria, és el pi típic de costes i vessants erosionades del Mediterrani.

- **Fulla:**

Les fulles es concentren en la terminació de les rametes. Són aciculars, molt fines i flexibles de 6-15 cm de llarg per 0,5-1,1 mm d'ample, de color verd clar. Són de curta durada, es mantenen només un parell d'anys sobre la planta. Els cons masculins estan agrupats en gran nombre prop de la terminació de les rametes, allargats, de 5-8 mm, de color terrós-groguenc, amb escates pol·líniques, d'apex arrodonat i dentat. Les pinyes són allargades, de forma ovado-cònica, sobre un gros peduncle d'1-2 cm, freqüentment embolicades, de color terrós-roguenc o terrós-groguenc. Mesuren de 5-12 cm de llarg per 3,5-4,5 cm d'ample. Duen les escates amb un petit escut que sobresurt, romboïdal, amb angles marcats i amb el centre de color grisenc i rom. Els pinyons són xicotets, de 5-7 mm, ovoïdes, grisencs o negrosos, amb ala 4-5 vegades més llarga que ells.

055

- Espècie: Pinus
Subespècie: pinaster
Família: Pinaceae
- Nom comú (castellà): Pino resinero, pino marítimo
Nom comú (valencià): Pinastre
- Hàbitat: Meitat occidental de la regió
- Localització: Passeig de la primavera

■ Peculiaritats:
La seua fusta de gra gruixut, lleugera i resinosa, amb anells de creixement ben marcats, menys resistent i elàstica que la d'altres pins. És un dels pins més utilitzats en repoblacions i la principal font d'obtenció de la trementina comuna, líquid incolor o daurat que se solidifica en contacte amb l'aire i que té una olor resinosa característica. Per destil·lació en vapor d'aigua s'obté la trementina o aiguarràs i en queda com a residu la resina, anomenada colòfonia o pegunta grega, de gran interès en la indústria química, de vernissos i en perfumeria.

■ Fulla:
Rames arquejades i alçades, o quasi horitzontals, disposades en verticils més o menys regulars, aspres al tacte per estar cobertes de les cicatrius. Són de color terrós-grisenc o terrós-rogenic. Les rametes tenen nombroses fulles aciculars llargues i robustes, de 10-27 cm de llarg per uns 2 o 2,5 mm d'ample, planes o acanalades en la seua cara superior, de color verd obscur, rígides i punxoses. Els cons masculins i femenins naixen sobre la mateixa planta, els primers de forma lateral en la terminació de les rametes, d'1-3 cm de llarg. Els femenins són solitaris, ovoidals i de color terrós-rogenic. Les pinyes són ovado-còniques, de 8-22 cm, amb escates proveïdes d'un petit escut piramidal. Cada una duu dos pinyons de 6-8 mm, llargament alats.

018

- Espècie: Pinus
Subespècie: pinea
Família: Pinaceae
- Nom comú (castellà): Pino piñonero
Nom comú (valencià): Pi pinyoner
- Hàbitat: Regió mediterrània
- Localització: Parc Europa

■ Peculiaritats:
Aquesta espècie produeix pinyons comestibles i és a Castella (Valladolid) on són un objecte de comerç. A causa del seu agradable sabor, s'utilitza molt en confiteries, en cuina, per a diverses salses i menjars, i en la fabricació d'embotits com ara la botifarra. En medicina s'usen com a bàlsams, per guarir la tos i les malalties del pit; fins i tot arribaren a ser considerats afrodisíacs. Els cors tendres serviren en altres temps per a combatre l'escorbut.

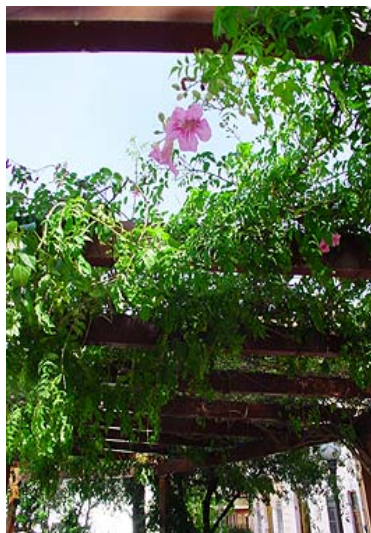
■ Fulla:
Fulles aciculars, de color verd clar, una mica rígides i punxoses, de 1'-20 cm de llarg x 1-2 mm de gruix, agrupades de dos en dos per mitjà d'una xicoteta beina membranosa que les envolta en la base i sobre una tija o diminut braquiblast. Pinyes solitàries o agrupades, de molt grans (8-14 x 7-10 cm), ovades o globoses, de color terrós-rogenic i llustrós; escates més amples cap a l'apex, amb un escut ample, romboïdal, una mica prominent de color grisenc en el centre; cada una duu dos grans pinyons de 15-20 mm de llarg, aixafats en la seua cara inferior, de color terrós obscur o negrosos, amb una ala ampla i molt curta que es desprèn amb facilitat.

017

- **Espècie:** *Platanus*
Subespècie: *hispanica* [= *Platanus orientalis*, *P. Híbrida*]
Família: *Platanaceae*
- **Nom comú (castellà):** Plátano de sombra
Nom comú (valencià): Plàtan
- **Hàbitat:** Mediterrani Oriental
- **Localització:** Rotonda d'Andreu Alfaro
- **Peculiaritats:**
La seua fusta és dura, de gra fi i uniforme, la seua principal aplicació és per a xapes de revestiment, fusteria, ebenisteria, construcció i per a mànecs de raspalls i ferramentes. És molt apreciat com a arbre ornamental i d'ombra, es reproduïx per esqueix, ja que la llavor germina amb dificultat o és estèril; es transplanta amb facilitat i suporta ben poques podes. El *P. Orientalis* era potser l'arbre més apreciat pels antics.
- **Fulla:**
Fulles alternes, palmades, de làmina, que mesuren de 12-30 cm, feses quasi fins a la meitat en 3-5(7) lòbuls ovado-triangulars, sencers o gruixudament dentats, de base arrodonida o amb forma de cor i de color més pàl·lid pel revés, amb peciol llarg, dilatat i buit en la base en la unió amb la branqueta. Té inflorescències globoses, agrupades de 2-3(7) sobre llargs peduncles, les masculines i femenines sobre el mateix arbre però separades. Fruits secs, en forma de maça o falca, amb un plomall de llargs pèls a la base i rematats per l'estil a manera de pic, amb una única llavor que es desprèn de la bola a l'any d'haver madurat.

068

- **Espècie:** *Podranea*
Subespècie: *ricasoliana*
Família: *Bignoniaceae*
- **Nom comú (castellà):** Trompetas
Nom comú (valencià): Trompeta
- **Hàbitat:** Sud-Àfrica
- **Localització:** Pl. País Valencià
- **Peculiaritats:**
Es tracta d'una liana sempre verda, vigorosa, que floreix a la tardor. Es cultiva amb bastant freqüència, sobretot en les províncies de clima suau de l'est i del sud de la Península i a les Illes Balears. El nom del gènere és un anagrama de *Pandorea* Spach, amb el qual està molt pròximament emparentat.
- **Fulla:**
Les seues fulles són una mica oposades, imparipinnades, amb (5)7-9(11) folíols una mica asimètrics, alçades sobre un botó que arriba a fer un cm. Les flors són rosades, amb nervis més obscurs i van en grans ramells piramidals terminals. De corol·la tubular-acampanada, lleugerament bilabiada d'uns 6-8 cm. Poseeix 4 estams desiguals, ocults en l'interior del tub de la corol·la, amb antenes finament divergents i filaments glandulífers en la part inferior. El fruit que no sempre es forma, és estret i allargat de 16-26 x 0,5-1 cm, amb les valves corretjoses. Duen nombroses llavors xicotetes i alades.

027

- **Espècie:** Populus
Subespècie: alba
Família: Salicaceae
- **Nom comú (castellà):** Álamo blanco, chopo blanco
Nom comú (valencià): Alber
- **Hàbitat:** Centre i Sud d'Europa
- **Localització:** Parc Vistabella
- **Peculiaritats:**
És un arbre molt elegant, tant pel seu tronc com per les seues fulles argentades. Les branques i la corfolla s'usen per tenyir de groc o per aclarir tins terrossos. Segons la mitologia grega, Heracles (Hèrcules) es féu una corona triomfal amb branques d'alber blanc després de véncer Cerber, el gos de tres caps que custodiava les portes del regne d'Hades. Per eixe motiu, l'Albereda d'Hèrcules a Sevilla està poblada en l'actualitat d'albers blancs.

- **Fulla:**
Tronc robust, d'escorça blanquinosa, o blanca i grisca, gairebé llisa, que sol mesurar 20-25(30) m. Les fulles són alternes, caduques, de color verd obscur i quasi barbameques pel feix; cobertes de pèls blanquinosos per la cara inferior, ovado-triangulars o el·líptiques, irregularment dentades en la vora, amb el pecíol curt. Els peus masculins amb aments penjants són molt pilosos, amb escates denticulades, membranoses i terroses en l'àpex. Els peus femenins amb aments llargs i fluixos, penjants i poc pilosos. La càpsula és més o menys cònica, allargada i s'obri per dues valves.

096

- **Espècie:** Populus
Subespècie: bolleana
Família: Salicaceae
- **Nom comú (castellà):** Chopo boleana
Nom comú (valencià): Àlber piramidal
- **Hàbitat:** Turquestan
- **Localització:** Pl. Constitució
- **Peculiaritats:**

Arbre caducifoli que suporta viure en sòls pobres, argilosos o calcaris i en climes amb canvis de temperatures fortes i algunes gelades. Es cultiva en parcs i jardins, amb més freqüència els peus masculins per evitar els flocs abundants de les llavors, però no s'ha de cultivar en jardins xicotets ni en la proximitat de construccions a causa de les seues grans arrels. La seua fusta és apreciada en imatgeria.

- **Fulla:**
Arbre caducifoli de port piramidal, amb ramificació en canelobre en la part inferior del tronc, erecta la resta. La corfa és de color gris pàl·lid una mica verdosa. Les fulles són alternes, palmades i ovades amb 3 o 5 lòbuls, dentades, i de color verd obscur pel feix i blanques pel revés. A la tardor són marrons o groguenques, com totes les espècies del gènere, per pèrdua de la clorofil·la. Les flors, en aments que van en distint peu de planta. Els masculins són grans rogencs i lleugerament pilosos. Els aments femenins són grocs i verdosos. El fruit és en càpsula.

070

■ **Espècie:** *Populus*
 Subespècie: *canadensis* [*P.deltoides* x *P.nigra*]
 Família: *Salicaceae*

■ **Nom comú (castellà):** Chopo de Canadà
 Nom comú (valencià): Pollancre de Canadà

■ **Hàbitat:** Península Ibèrica

■ **Localització:** Pl. La Tardor

■ **Peculiaritats:**

Originat a mitjans del S.XVIII per hibridació artificial de la *P.nigra* i *P.deltoides*. Es cultiva en terrenys frescos o humits, sobretot en les ribes dels rius. Apareix ocasionalment de manera silvestre, té nombroses races i de vegades és molt difícil diferenciar-lo dels pares. Floreix des de febrer fins a abril i inunda totes les primaveres l'aire amb una pluja de "cotó" de les seues llavors, a les quals molta gent confon amb el pol·len perquè coincideix en el temps amb algunes al·lèrgies.

■ **Fulla:**

Arbre de gran talla en ocasions, que arriba a fer els 25-30 m o més d'alçada, de tronc recte amb la corfa grisa o terrosa i grisenca, que amb els anys s'esclatxa longitudinalment. Les fulles són molt grans en alguns conreus, encara que generalment oscil·la entre 7-10 cm de longitud, de forma triangular-deltoidea, llargament acuminades i amb la base truncada o en forma de cor. Marge fístonejat-serrat. Pecíol llarg, aixafat lateralment. El limbe és verd per ambdues cares, encara que les fulles joves tenen coloració bronze i rogenca. Les inflorescències apareixen després de les fulles i són ovoïdals i cilíndriques, de 3-6 cm de longitud. Floreix en febrer o març.

072

■ **Espècie:** *Prunus*
 Subespècie: *avium* [*P.cerasus*.var.*avium*]
 Família: *Rosaceae*

■ **Nom comú (castellà):** Cerezo común
 Nom comú (valencià): Cirerer

■ **Hàbitat:** Europa, Àsia occidental

■ **Localització:** Oriola

■ **Peculiaritats:**

Pertanyen a aquesta espècie totes les cireres, tant les nombroses races cultivades, de sabor dolç, com les silvestres, aspres com els aranyons, de sabor agre-dolç, que corresponen ja a una altra espècie molt semblant (tant que de vegades resulta complicat diferenciar-les amb absoluta seguretat, si no al·ludim al sabor dels seus fruits).

■ **Fulla:**

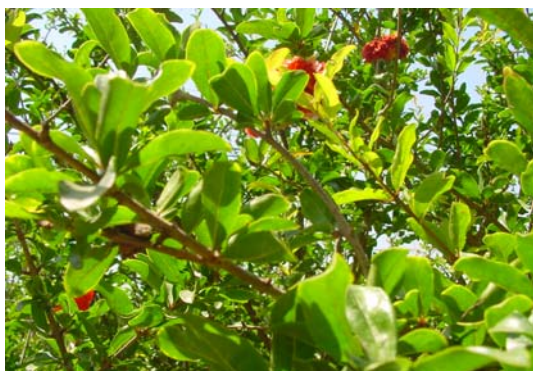
Les fulles són simples, una mica eixamplades en la seua meitat apical, de forma entre ovada-lanceloada i llargament el·líptica, amb el marge serrat. Es reconeixen ràpidament pel seu llarg pecíol de 2-5 cm i perquè en la unió d'aquest amb la làmina duu dues glanduletes roges. Normalment mesuren 8-15 cm i són una mica rugoses pel revés. Les flors són llargues, de 2-3 cm de diàmetre, que s'agrupen en feixos petits assentats com si foren umbel·les, en nombre de 2-6. Els fruits (les cireres) són drupes globoses amb figura de cor, de color roig, fins que resulten quasi negres, o en canvi un color groc crema o rosat. El pinyol és globós, gairebé llis.

087

- **Espècie:** Prunus
Subespècie: cerasifera var.pisardii
Família: Rosaceae
- **Nom comú (castellà):** Ciruelo japonés, mirobálano
Nom comú (valencià): Mirobalà
- **Hàbitat:** Península Balcànica
- **Localització:** Pl. Constitució
- **Peculiaritats:**
El mateix que l'aranyó, pot ser espinosa o no. Es denomina pisardii en honor a Pissard, jardiner del Xa de Pèrisa que la introduí a França. Es cultiva de vegades per aprofitar els seus fruits comestibles, amb els quals es pot fer melmelades, i per a patró d'empelt de diversos fruiters de pinyol. Als vivers s'ofereix alguna altra varietat de cultiu, com ara la Prunus cerasifera cv. "Nigra", a més a més d'altres moltes espècies exòtiques i els seus híbrids.
- **Fulla:**
Arbust o petit arbre de 3-5(6) m, amb fulles purpúries, caduques, fruit de color roig-vi fosc i flors acolorides de color rosa més o menys fort. Com l'aranyó, pot ser espinosa o no.

004

- **Espècie:** Punica
Subespècie: granatum
Família: Lythraceae
- **Nom comú (castellà):** Granado
Nom comú (valencià): Magraner
- **Hàbitat:** Regió mediterrània
- **Localització:** Parc Europa
- **Peculiaritats:**
A més a més de donar una fruita agradable, el magraner subministra drogues d'aplicació en medicina; la seua arrel posseeix alcaloides com la peletierina que s'usa per a expulsar les tènies i d'altres cucs intestinals. Amb el suc de magrana agra es prepara un xarop útil per a afeccions de gola. El calze persistent dels fruits va servir de model per a la corona del rei Salomó. El magraner és, a més a més, per les seues flors i els seus fruits, una elegant planta ornamental que es conrea en carrers i jardins de ciutats i pobles.
- **Fulla:**
Arbust o xicotet arbre de 2-5(10) m d'alçària. Les fulles són de color verd brillant, llustroses pel feix i amb la vora sencera. Naixen oposades, amb forma oval-lanceolada, de pecíol curt i barbameques; mesuren 2-8 x 0,8-2 cm. Les flors de 3-4 cm de diàmetre, de color roig viu, molt vistoses, es disposen solitàries o en petits grups de 2-3(5) en la terminació de les branques.

063

- **Espècie:** *Pyracantha*
Subespècie: *angustifolia*
Família: Rosaceae
- **Nom comú (castellà):** Espino de fuego, piracanta de hoja estrecha
Nom comú (valencià): Piracant de fulla estreta
- **Hàbitat:** Sud-oest de la Xina
- **Localització:** Parc Europa
- **Peculiaritats:**
Es tracta d'un arbust embolicat, fàcil de reconèixer perquè té les fulles adultes estretes. El piracant de fulla estreta és un arbust de gran valor ornamental per les seues flors, i sobretot pels seus fruits, que produeixen en gran nombre i omplien amb els seus colors la gran aturada hivernal dels jardins, amb l'avantatge que suporta molt bé les atmosferes contaminades. El fruit és molt estimat per les aus i hom l'ha usat en medicina popular com a astringent.
- **Fulla:**
Té fulles linear-oblongues o abovades d'1,5-5 cm de longitud, amb l'àpex arrodonit. Les fulles adultes són estretes i molt piloses per la cara inferior, el seu revés està cobert d'un dens toment blanquinós. Les fulles són blanques i molt nombroses, disposades en cimalls corimbiformes, ramoses, amb les rametes i els calzes pilosos, tenen 5 pètals arrodonits, lliures, el doble de llarg que el calze. Uns 20 estams i 5 estils en el fons de la flor. El fruit és un xicotet pomell tan gran com un pèsol, globós o una mica deprimat, coronat pel calze persistent, de color roig viu, taronja o groguenc, conté 5 pinyols.

056

- **Espècie:** *Quercus*
Subespècie: *ilex var. rotundifolia*
Família: Fagaceae
- **Nom comú (castellà):** Encina de bellotas dulces, carrasca común
Nom comú (valencià): Alzina o carrasca comuna
- **Hàbitat:** Endemisme de la Península
- **Localització:** Pl. La Tardor
- **Peculiaritats:**
És l'arbre més característic dels boscos mediterranis, el qual contribueix a la vegetació potencial de la major part de la Península. Els aglans són els més dolços del gènere i s'han utilitzat en l'alimentació humana per fabricar pa durant els anys d'escassetat, però la seua principal aplicació és la d'aliment per al ramat porcí. Hom creu que els porcs alimentats d'aquesta forma donen pernils de millor qualitat. La seua fusta és la preferida a Espanya per cremar i dona un carbó excel·lent.
- **Fulla:**
Arbre de 5-12(15) m, de vegades reduït. Les fulles tenen 5-8 parells de nervis laterals, generalment el·líptiques o de contorn arrodonit, o quasi obtuses. Les de tipus juvenil normalment són dentado-espineses, amb el pecíol que arriba als 6(8) mm i sovint gairebé orbiculars, piloses pel feix, amb la nervadura oberta i els nervis secundaris que formen un angle quasi de 60° amb el principal. Els aments masculins són poc o gens pilosos. És la raça que més freqüentment presenta els aglans més dolços.

059

- Espècie: Quercus
Subespècie: robur
Família: Fabaceae
- Nom comú (castellà): Carvallo, roble pedunculado
Nom comú (valencià): Roure pènel
- Hàbitat: Europa i Àsia occidental
- Localització: Parc Panazol
- Peculiaritats:

La seua fusta és una de les més apreciades comercialment. És molt dura, de gra fi i molt resistent a la putrefacció. Ha servit en els edificis històrics com a fusta estructural i ornamental, per a la construcció de grans flotes de guerra i de pesca. El seu ús per als tonells i bótes de vi i de licors. És una de les moltes fustes que serviren per a construir l'Arca de Noé. El roure pènel és bo per a cremar, produeix un bon carbó, la corfa s'ha usat per curtir i els aglans per alimentar els porcs.

- Fulla:
Fulles grans, simples en disposició alterna, amb estípules allargades que cauen molt prompte; són barbameques per les dues cares, de color verd intens pel feix i més pàl·lides, amb els nervis ben marcats, per la cara inferior; la seua forma és obovada, amb el pecíol molt curt (2-7 mm), amb la vora més o menys profundament lobada, de lòbuls desiguals, arrodonits. Solen mesurar uns 6-12 cm de llarg per uns 3-6 cm d'ample. Té les flors masculines o aments penjants, verd groguencs, que naixen solitaris o en grups de les rametes de l'any anterior. Té les flors femenines en nombre d'1-3(5), en la part apical d'un llarg botó, arrodonits per la coberta escamosa de color terrós-rogenc. Els aglans pengen sobre un llarg peduncle, ovats amb caperutxes d'escates gairebé planes.

029

- Espècie: Robinia
Subespècie: hispida
Família: Leguminosae
- Nom comú (castellà): Acacia rosa, falsa acacia roja
Nom comú (valencià): Robínia rosa
- Hàbitat: sud-est dels Estats Units
- Localització: Vent de Llebeig
- Peculiaritats:

Les seues flors es consideren comestibles i es coneix amb el nom de pa i formatge. Això no obstant, convé no ingerir-les perquè la robinia és en general bastant tòxica, perquè la corfolla i els fruits contenen la robina. Les flors es consideren emolients i aromàtiques, i l'arrel té les mateixes propietats que la regalèssia. Es considera bona planta mel·lífera i de les seues llavors es pot obtenir oli. La R.hispida no sol cuallar bé en el nostre país, per això es reproduïx per esqueix, per a la qual cosa s'usa com a patró la falsa acàcia, que es converteix en un xicotet arbret.

- Fulla:
Té fulles amb 7-13 folíols arrodonits o amplament el·líptics, rematades en un pic o aresta, flors rosades o purpúries, i els xanglots ericats, de pèls llargs i curts, de color rogenc, com les branquetes, pecíols i fins i tot l'eix o raquis de les branquetes. Floreix ben generalment a maig o juny. És un arbust estolonífer que arriba a 1 m, i els seus pèls, encara que porten una xicoteta glàndula, no són massa apegalosos.

074

- Espècie: Robinia
Subespècie: pseudoacacia
Família: Leguminosae
- Nom comú (castellà): Falsa acacia
Nom comú (valencià): Robínia
- Hàbitat: Est i centre d'Estats Units
- Localització: Av. De l' Horta

■ Peculiaritats:
Com totes les lleguminoses, posseeixen bacteris en les arrels que fixen el nitrogen. La fusta és tan perdurable com el roure, s'empra per construir pèrgoles, pals de telèfon, pilots, embarcacions, etc. És un combustible excel·lent, encara que solta moltes espurnes. Bona per a la pressió vertical (millor que el roure). L'arbre naturalitzat sol estar parasitat per visc. El seu fullatge serveix com a farratge, encara que la cortesa i els brots joves són verinosos, especialment per als cavalls. Les flors són comestibles i d'efecte sedant.

■ Fulla:
Les fulles arriben a fer 32 cm, alternes, amb pecíol articulat en la base, compostes, imparipinnades, amb (1)3-9(11) parells de folíols, que van sobre un botó i una fulla d'imparells en l'àpex. Les estípules són lliures, herbàcies i caduques o espinoses, que es transformen en espines. Les flors tenen forma de papallona, d'olor intensa i agradable, de color blanc, disposades en xanglots axil·lars que pengen, de 10-20 cm. El llegum mesura de (3)5-12 x 1-1,5 cm, allargat, fortament comprimit, amb el dors estretament alat, barbamec, de color terrós-rogenc, amb (1)3-18 llavors, que s'obre quan madura per dues valves, és seca i va alçada sobre un carpòfor de 2-5 mm. Les llavors mesuren de 4-5,5 mm, en forma de ronyó, llises, sense apèndix i de color terrós.

003

- Espècie: Rosmarinus
Subespècie: officinalis
Família: Labiatae
- Nom comú (castellà): Romero
Nom comú (valencià): Romaní
- Hàbitat: Regió
- Localització: Parc Panazol

■ Peculiaritats:
Les seues propietats són in comptables. Es considera un antiespasmòdic i lleugerament diürètic, combat els dolors articulars i tonifica el cos fatigat. Les seues fulles s'usen com a condiment, la fusta s'empra com a combustible per escalfar forns i cases, la seua essència s'obté industrialment per a usar-la en perfumeria.

■ Fulla:
Arbust verd tot l'any, amb branques de color terrós, sol mesurar 0,5-1,5 m d'alçada, les seues branques joves són una miqueta quadrades, i estan cobertes de pels blanquinosos que posteriorment desapareixeran. Té moltes fulles, estretes i cilíndriques, ja que la seua vora es doblega cap a dins, d'un color verd llustrós pel feix i blanques en curts ramells axil·lars, i són de color blau clar, rosa o blanquinoses.

038

- **Espècie:** Schinus
Subespècie: molle
Família: Anacardiaceae
- **Nom comú (castellà):** Falso pimentero
Nom comú (valencià): Pebrer bord
- **Hàbitat:** Mèxic i Xile
- **Localització:** Parc de les Albízie
- **Peculiaritats:**
És una planta molt aromàtica, que produeix una resina olorosa molt semblant a la del llentiscle, que s'usa per a confeccionar vernissos. Les llavors s'empren com a condiment per falsificar el pebre. Amb ella es produeix a Xile i Perú, per fermentació, una beguda alcohòlica. Segons Quer, la corfa cuita aplicada en forma de fonents és d'una extraordinària eficàcia per llevar el mal de cames i rebaixar-ne la inflamació. Les fulles, en infusió, són un remei contra migranyes, a més a més de ser tintòries.
- **Fulla:**
Les fulles són alternes, compostes, pinnades, de 10-20 cm, tenen l'eix una mica aixafat, i 10-39 folíols assentats, llargs i estrets, de 10-40 x 3-10 mm, linear-lanceolats, barbamecs i en disposició alterna, oposats o gairebé oposades que acaben en punta una mica corbada, aromàtics quan les maseguem. La seua vora és sencera o una mica serrada. Les flors són hermafrodites i xicotetes, disposades en gran nombre de panícules que pengen de 10-20 cm, i d'un color groguenc-blanquinós o groc-verdós. El fruit és una drupa de la grandària d'un gra de pebre, de color rosa brillant o roig, amb poca carn i un únic pinyol bastant dur. Quan el trencuem desprèn una olor agradable a pebre, una mica resinosa. Les llavors són rodones de 3-5 mm de diàmetre.

089

- **Espècie:** Sorbus
Subespècie: aucuparia
Família: Rosaceae
- **Nom comú (castellà):** Serbal de cazadores, serbal silvestre
Nom comú (valencià): Moixera de guilla
- **Hàbitat:** Europa i Àsia
- **Localització:** Pl. La Tardor
- **Peculiaritats:**
La moixera de guilla rep aquest nom per haver utilitzat els seus fruits per atraure i caçar els ocells. Sembla que en la seua disseminació juguen un paper important els tords i les merles. La fusta és de textura fina, compacta i de gran duresa, apreciada per elaborar puntes de molí, fusos, rodets, etc. Els fruits tenen propietats astringents (útils contra la diarrea), per la seua riquesa en tanins, i antiescorbútics, pel seu contingut en vitamina C. S'usen en forma de melmelada o conserves. No convé menjar-los crus quan maduren, perquè són una mica tòxics.
- **Fulla:**
Pot mesurar fins a 15 m d'alçària, té les fulles compostes amb un gran nombre imparell de folíols allargats, en disposició alterna. Els folíols tenen el marge serrat i naixen enfrontades, i mesure cada una 2-5(6) cm de llarg. Les flors són blanques, de menys d'1 cm de diàmetre, molt oloroses, reunides en gran nombre. Els fruits són globosos, grans com un pèsol gros (6-10 mm), de color viu, de la mateixa naturalesa de la poma (en pomell), però semblants a una baia, de cor fràgil, papiraci. Formen ramelletes molt cridaners, sota el pes dels quals es corben les branques, i tenen un sabor una mica aspre i àcid.

088

- **Espècie:** Tilia
- **Subespècie:** cordata
- **Família:** Tiliaceae
- **Nom comú (castellà):** Tilo de hoja pequeña, tilero.
- **Nom comú (valencià):** Tell de fulla petita
- **Hàbitat:** Nord de la Península
- **Localització:** Rodona d'Andreu Alfaro

■ **Peculiaritats:**
Es més rar que el til·ler comú, amb el qual de vegades creix mesclat. Se'n diferencia pels seus fruits amb costelles poc marcades, fulles d'un color una mica blavenc per la cara inferior, de superfície barbameca i amb flocs de pèl rossos (en lloc de blancs) en l'axil·la dels nervis. No sempre resulta fàcil de diferenciar del til·ler comú a causa que ambdós s'hibriden de forma repetida quan viuen pròxims, i donen lloc a til·lers amb caràcters bastant canviants. Aquestes formes intermitges s'han anomenat *Tilia x vulgaris*.

■ **Fulla:**
Arbre de fulla caduca que pot aconseguir 30 m d'alçària, amb la corfa llisa, grisenca, que s'esclatxa longitudinalment amb l'edat. Les fulles són oblíquies i en forma de cor, de 3,5-7,5 cm de longitud i el mateix d'amplària, amb el pecíol prim. Tenen l'àpex acuminat i el marge finament dentat. Són glabres i de color verd obscur en el feix i glauc en el revés, amb un manoll de pèls rogencs en les axil·les de les nerviacions. Les flors són blanc groguenques, aromàtiques, i es disposen en cimes de 6-10 flors. Peduncle sol·dat fins a la meitat a una bràctea foliàcia de color blanquinós verdós i 3,5-8,5 cm de longitud. El fruit és globós, sec, indehiscent, unilocular, sense costelles, cobert d'un turment grisenc. Mesura uns 6 mm de diàmetre.

023

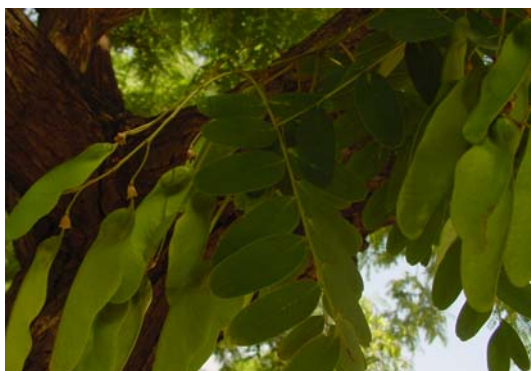

- **Espècie:** Tilia
- **Subespècie:** Platyphyllos
- **Família:** Tiliaceae
- **Nom comú (castellà):** Tilo común
- **Nom comú (valencià):** Tell o til·ler de fulla gran
- **Hàbitat:** Centre i Sud d'Europa
- **Localització:** Parc Europa

■ **Peculiaritats:**
El til·ler posseeix moltes virtuts, algunes ben conegudes com ara la sedant i antiespasmòdica de la infusió de les seues flors i bràctees, gràcies a la seua essència. La clofolla posada a remull servia per obtenir fibres per a la confecció de cordes i sogues. De la saba es pot obtenir sucre. Les fulles s'han utilitzat com a substitut del te i per alimentar el ramat boví i cabrum. La seua fusta és molt fàcil de treballar: amb ella s'elaboren eines domèstics, i el seu carbó era apreciat per a fabricar pólvora i per a dibuixar.

■ **Fulla:**
Fulles grans, amplament ovades o arrodonides, en forma de cor i una mica asimètriques en la base, amb la vora finament serrada i amb els nervis molt marcats per la cara inferior. Naixen en disposició alterna, sobre llargs pecíols. Tenen un color verd intens pel feix, verd més pal·lid per la cara inferior, on duu alguns pèls blanquinosos que formen flocs en el punt d'unió dels nervis. Pel feix, són totalment barbameques. El fruit és eixut, recorregut per 5 costelles longitudinals, i molt pilós; té una sola cavitat, no s'obri i conté 1-3 llavors. Allò més característic del til·ler és la disposició de les flors, que naixen en ramelletes de 2-5(7) sobre un llarg peduncle que brota del nervi mitjà d'una gran bràctea en forma de llengüeta, una mica coriàcia i de color verd clar.

005

- **Espècie:** Tipuana
Subespècie: tipu
Família: Leguminosae
- **Nom comú (castellà):** Tipa, tipuana
Nom comú (valencià): Tipuana
- **Hàbitat:** Amèrica del Sud
- **Localització:** Parc Europa
- **Peculiaritats:**

La tipuana s'ha convertit en un dels arbres que es veu amb més freqüència als carrers i parcs de les ciutats costaneres mediterrànies. La fusta es considera útil, encara que és d'ús més aviat local. Es multiplica per llavors sense dificultat. Arbre resistent, de ràpid creixement i que admet bastant bé la poda. És bona espècie per fer ombra. Cal formar-li la creu bastant alta per tal d'evitar que les seues llargues branques penguin fins al sòl. Mitjançant la poda inicial de formació podem obrir o tancar la copa; això no obstant, per aconseguir un bon desenvolupament de l'arbre, necessita suficient espai. Les seues arrels són agressives, per la qual cosa no s'aconsella la seua plantació prop d'edificacions.

- **Fulla:**
Fulles alternes o amb freqüència oposades, compostes, pinnades, grans; foliols en nombre impar (entre 11 i 31) estretament el·líptiques, escotades en l'àpex, alçades sobre un cap curt. Flors disposades en inflorescències ramoses, axil·lars, de color groc ataronjat, 10 estams. El fruit, que no s'obri, és un llegum alat i una mica asimètric, situat sobre un peu o carpòfor, pot tenir 1-3 llavors, encara que generalment només se'n desenvolupa un.

073

- **Espècie:** Trachycarpus
Subespècie: fortunei
Família: Palmae
- **Nom comú (castellà):** Palmito gigante, palma molino de viento
Nom comú (valencià): Palmera excelsa
- **Hàbitat:** Centre i Est de la Xina
- **Localització:** Passeig de la Primavera
- **Peculiaritats:**

Floreix d'abril a maig, es cultiva de vegades per la fibra tèxtil que es pot obtenir de les seues fulles, i de les beines que envolten el tronc, amb les quals els xinesos fabriquen cordes, sandàlies, barrets i teixits bastos. Un exemplar del parc del Retiro de Madrid ha estat declarat "arbre singular" de la Comunitat de Madrid. El nom "Trachycarpus", prové del grec trakys, que significa "aspres, dur", i de Karpos, pels dàtils corretjosos i de poca substància d'aquestes palmes.

- **Fulla:**
Posseeix una tija solitària, columnar, de 4-12(20) m, cobert de fibres negrenques. Els fruits són més xicotets que els del margalló, de color negre-blavenc, el pinyol dels quals té un solc ben pronunciat. A diferència del margalló, no té espines dirigides cap a l'àpex en el pecíol, sinó el marge molt finament serrat i aspre, que es nota més al tacte que a la vista, i els filaments dels estams no s'uneixen per formar un anell. Floreix en maig o juny.

049

- **Espècie:** Ulmus
Subespècie: minor
Família: Ulmaceae
- **Nom comú (castellà):** Olmo comú
Nom comú (valencià): Om comú
- **Hàbitat:** Europa, Nord d'Àfrica
- **Localització:** Passeig de l'Amistat
- **Peculiaritats:**
Es cria en sòls frescos i profunds, sobretot en els clots i ribes dels rius, on s'associa amb freqüència a saüquers, verns, albers i fleixos. Prefereix els climes temperats, per això que no creixa per damunt dels 1000 m, encara que al sud arriba als 1650. Es cultiva com a ornamental.
- **Fulla:**
És de copa àmplia, de fullatge dens, arrodonit o una mica irregular. Fulles simples, alternes, ovades, punxegudes, amb la vora simple o doblement asserrada, arrodonides o en forma de cor en la base, amb una de les meitats més desenvolupada, de manera que resulten asimètriques. Tenen un pecíol curt però ben desenvolupat, estípules una mica rugoses i barbameques pel feix. Duen 7-12 parells de nervis secundaris quasi paral·lels. Les flors són molt precoces, de forma que madura el fruit i es disemina abans que les fulles estiguen completament formades. Els fruits són aixafats i semblen xicotetes fulletes amuntegades, són ovals o arrodonides, escotats en l'àpex, amb una ala molt ampla, al principi són de color verd clar i després es tornen d'un color terrós i groguenc abans de caure. Mesuren 7-20 mm. Es tracta de fruits en sàmara.

012

- **Espècie:** Vitex
Subespècie: agnus-castus
Família: Verbenaceae
- **Nom comú (castellà):** Sauzgatillo, pimienta loco
Nom comú (valencià): Agnocast
- **Hàbitat:** Regió mediterrània
- **Localització:** Parc Europa
- **Peculiaritats:**
S'usa per tractar els trastorns menstruals i de lactància, les disfuncions neurovegetatives, l'ansietat, l'insomni, les palpitations, la taquicàrdia, els vertígens, els espasmes gastrointestinals i per guarir les ferides. També és un estimulador digestiu, carminatiu i diürètic, pels seus fruits que tenen sabor acre i picant, i que s'han emprat per falsificar el pebre o com a condiment. La medicina homeopàtica usa l'agnocast per tractar la inapetència sexual i la impotència, a més a més de les depressions, la qual cosa té lloc quan els fruits estan verds, ja que quan són madurs tenen l'efecte contrari.
- **Fulla:**
Arbust o petit arbre que pot mesurar fins a 10 m d'alçària. Les seues branques són llargues i flexibles, de secció gairebé quadrangular, sovint recobertes per una borra blanca. Les fulles van enfront una de l'altra, formades per 5 o 7 folíols llargs i estrets, linear-lanceolats, que es disposen com si foren els dits d'una mà oberta; són de color verd per dalt i estan densament coberts de pèls blancs per la cara inferior. Les flors naixen en llargues inflorescències piramidals, amb branques a la manera d'espigues. La corol·la és d'una sola peça tubular i acampanada, amb dos llavis. El fruit és globós, de xicoteta grandària, una mica carnós, amb 4 cavitats, de color negrós quan madura, i quan hom el matxuca desprèn una olor semblant al pebre.

048

- Espècie: Washingtonia
Subespècie: robusta
Família: Palmae
- Nom comú (castellà): Washingtonia del sud
Nom comú (valencià): Washingtonia
- Hàbitat: Nord-oest de Mèxic i Baixa
- Localització: Pl. Espanya
- Peculiaritats:

La *W. robusta* no sempre és fàcil de diferenciar de la *W. filifera*, ja que es veuen amb formes una mica intermitges. És una mica menys resistent al fred i més decorativa quan arriba a l'edat adulta, pel seu tronc, de vegades elegantment corbat, sobretot si se cultiva formant grups. Al parc de Màlaga hi ha uns 115 exemplars de Washingtonia, amb representació de les 2 espècies.

- Fulla:
És una palma més alta i esvelta, amb un tronc que arriba als 25 m d'alçària i 25 cm de diàmetre. Té fulles amb peciol més curt, fins a 1 m, amb la base de color terrós i marges amb espines robustes en quasi tota la seua longitud. La làmina de les fulles mesura fins a 1 m d'amplària, i duu algunes fibres en el marge dels segments quan són joves. Les inflorescències arriben als 3 m, i duen les flors de color rosat. Els fruits mesuren uns 6-10 mm de diàmetre i són esferoïdals, de color terrós obscur.

033

- Espècie: Yucca
Subespècie: elephantipes
Família: Agavaceae
- Nom comú (castellà): Yuca gigante
Nom comú (valencià): iuca gegant
- Hàbitat: Mèxic i Amèrica Central
- Localització: Pl. Constitució
- Peculiaritats:

La iuca gegant és més sensible a les gelades que altres espècies. La seua corfolia inicialment és terrosa-grisenca i gairebé llisa, després aspra, rugosa i civellada. És útil per les fibres tèxtils que s'extrauen de les seues fulles i per les seues flors que són a més a més comestibles.

- Fulla:
Les fulles són generalment majors que les d'altres espècies, de 60-100 x 4,8 cm, estretament lanceolades, acanalades pel feix, d'un color verd molt alegre, amb el marge serrat. A diferència de les flors de la luca aloifolia, duen l'ovari assegut. El fruit és una baia blanquinosa o groguenca. Ve de Mèxic i d'Amèrica Central. Floreix de juny a setembre i els fruits maduren ben avançada la tardor.

- **Espècie:** Yucca
Subespècie: gloriosa
Família: Agavaceae
- **Nom comú (castellà):** Yuca magnífica, izote
Nom comú (valencià): luca
- **Hàbitat:** Sud-est d'Àsia
- **Localització:** Passeig de la Primavera
- **Peculiaritats:**
És molt pareguda a la luca basta i també es veu freqüentment en conreu. De les seues fulles s'obtenen unes fibres per a fabricar cordes, cistells o teixits bastos. Les flors de les iuques són molt fugaces, solen durar solament una nit i tenen una curiosa dependència dels seus pol·linitzadors. Les flors i els fruits d'algunes espècies són comestibles.
- **Fulla:**
Les fulles van agrupades en roseta en la terminació de les tiges, en disposició alterna, i tenen un color verd una mica blavenc; mesuren 45-85 x 3,5-6(7) cm i són alçades, més o menys rígides, en forma de cinta, assentades. La làmina té forma d'espasa, corretjosa, lleugerament còncava pel feix; s'estreta de forma brusca a partir de la base, que és bastant més ampla, i després s'eixampla de nou per damunt de la meitat. El marge sol ser obscur i groguenc, i sol tenir unes dentetes que li donen un aspecte finament serrat. Tenen abundants fibres internes i rematen en una punta de color terrossa-rogenca, més o menys punxosa. Les flors són capficades, d'embolcall acampanat que està format per 6 peces petaloides, ovades o el·líptiques, quasi lliures, una mica gruixudes, blanques o de color crema. El fruit és una mica carnós, allargat, de 7,5-10 x 3-3,5(4) cm, que en madurar són de color purpuri obscur i amb sabor agre dolç.